

Tutkimusraportti: Nuorten politiikka- koulu nuorten vaikuttamisen tapoja ja mahdollisuuksia kehittämässä

Tutkija: Anna Suorsa, Oulun yliopisto

OULU | *Sivistys- ja
kulttuuripalvelut*

SITRA

1. Johdanto: Tutkimuksen konteksti ja näkökulma.....	3
1.1 Kokeilun tausta ja kuntakonteksti.....	3
1.2 Tutkimuksen näkökulma	4
1.3 Tutkimuksen menetelmät ja aineisto	5
2. Nuorten politiikkakoulun toiminta ja osallistumisen mahdollisuudet.....	6
2.1 Nuorten politiikkakoulun toiminta	6
2.2 Nuorten demokratia-asenteet ja näkemykset vaikuttamisesta.....	7
3. Nuorten politiikkakoulun toiminnan sisäiset vaikutukset.....	12
3.1 Nuorten osallisuuden toteutuminen vuorovaikutuksessa	12
3.2 Nuorten demokraattisen kansalaisuuden kehittyminen.....	14
4. Nuorten politiikkakoulun toiminnan ulkoiset vaikutukset	17
4.1 Nuorten politiikkakoulussa kehitetty aloiteprosessi.....	17
4.2 Päätäjien ja opettajien osallistumiskokemukset	18
5. Johtopäätökset ja suositukset	20
6. Lähdekirjallisuus	23

1. Johdanto: Tutkimuksen konteksti ja näkökulma

1.1 Kokeilun tausta ja kuntakonteksti

Demokraattinen päätöksenteko edellyttää, että kansalaiset ovat tietoisia omista vaikuttamisen mahdollisuuksistaan ja myös haluavat niitä käyttää sekä paikallisesti että kansallisesti. Sitran selvityksen mukaan kansalaisten luottamus päätöksentekoa kohtaan on vähenemässä ja demokratian toteutumiseksi on kehitettävä uudenlaisia osallistumisen keinoja (Hyssälä & Backman, 2018). Lasten ja nuorten osallisuus ja osallistuminen yhteiskunnan kehittämiseen on tässä olennaisessa osassa. Aktiiviseksi kansalaiseksi kasvaminen tapahtuu kahdella tasolla: toisaalta ihmisen on haluttava ja kyettävä itse ottamaan osaa ympäristönsä kehittämiseen, toisaalta yhteiskunnan on luotava prosesseja ja annettava kokemuksia, joissa osallistuminen ja osallisuus vahvistuu (Kiilakoski, Gretschel & Nivala, 2012). Tutkimusten mukaan nuorten keskuudessa päätöksenteko koetaan etäiseksi ja viralliset osallistumisen tavat usein hankaliksi. Toisaalta nuoret ovat aktiivisia ja innokkaita vaikuttamaan erilaisilla epävirallisilla osallistumisen ja vaikuttamisen foorumeilla (Lepola & Kokko, 2015; Rytioja & Kokko, 2018).

Demokratiakasvatuksella on pyritty antamaan lapsille ja nuorille tietoja ja taitoja, joita tarvitaan yhteiskuntaan osallistumiseen. Nuorten osallisuuden tukeminen voikin lähteä siitä, että heidät saadaan tietoisiksi omista oikeuksistaan ja vaatimaan toimintaa näiden oikeuksien toteutumiseksi (Hart, 1997). Suomessa on myös kehitetty toimintatapoja ja rakenteita, joilla nuoria on otettu mukaan päätöksentekoon erilaisin kuulemismenettelyin ja kehittämällä mm. nuorisovaltuustotoimintaa ja alueellisia osallisuusryhmiä (Lepola & Kokko, 2015). Tällaiset toimet lähtevät edellä mainitusta osallisuuden ajatuksesta: nuorilla on olemassa luontainen halu ymmärtää ympärillä olevaa maailmaa ja vaikuttaa siihen, ja aikuisten tulee löytää tapoja, joilla kannustaa nuoria kehittämään ympäristöään (Hart, 1997). Lapset ja nuoret ovat myös oman elämänsä ja elinpiirinsä parhaita asiantuntijoita, joten kehittämällä keskustelun ja vaikuttamisen kanavia saadaan heillä oleva osaaminen ja tieto parhaiten koko yhteiskunnan käyttöön.

Nuorten politiikkakoulu -hanke osallistui Sitran Demokratiakokeiluihin 2020-2021 lähtökohtanaan saada nuoret löytämään vaikuttamisen paikkoja Oulussa. Kokeilun tarkoituksena oli myös jakaa tietoja ja taitoja, joita tarvitaan vaikuttamiseen ja yhteiskunnassa toimimiseen. Hanke koostui kolmesta osasta: 1. Sukupolvien välinen oppiminen, 2. Nuorten yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen vahvistaminen ja 3. Koulussa tapahtuvan demokratiakasvatuksen tukeminen ja syventäminen. Hankkeen toiminnassa tarkoituksena oli löytää ja kokeilla uusia nuorille mielekkäitä osallistumisen ja vaikuttamisen tapoja, rohkaista nuoria tuomaan epäkohtia esille ja tukea heitä löytämään niihin ratkaisuja, jotka päätyvät päätöksentekoon. Tavoitteena oli myös edistää sukupolvien välistä oppimista ja syventää vuorovaikutusta päättäjien ja nuorten välillä, sekä tarjota välineitä demokratiakasvatukseen. Kokeilussa oli mukana nuoria erilaisista oppilaitoksista (yläkoulu, lukio ja ammatilliset oppilaitokset), heidän kanssaan työskenteleviä aikuisia, kuten opettajia ja nuorisohjaajia ja paikallisia päätöksentekijöitä.

Tässä tutkimusraportissa tarkastellaan Nuorten politiikkakoulun toimintaa ja sen vaikuttavuutta: oululaisissa pilottikouluissa järjestettyjä työpajoja, päättäjävierailuja ja hankkeen viestintää keväästä 2020 alkutalveen 2021. Raportissa vastataan seuraaviin kysymyksiin:

1. Miten osallistuminen ja osallisuus mahdollistui Nuorten politiikkakoulun toiminnassa?
2. Miten osallistujat toimivat Nuorten politiikkakoulun kehittämässä puitteissa osallistumisen ja osallisuuden näkökulmasta?
3. Minkälaisia vaikutuksia Nuorten politiikkakoulun toiminnasta oli hankkeeseen osallistuneiden ja päätöksentekojärjestelmän näkökulmista?
4. Mitä vaatimuksia ympäristölle Nuorten politiikkakoulun toiminnasta syntyy?

Osallisuutta tarkastellaan hankkeeseen osallistuvien nuorten ja muiden toimijoiden kokemusten, toiminnan ja vuorovaikutuksen kautta: minkälaisia toiminnan ja vuorovaikutuksen paikkoja osallisille kehittyi ja miten osalliset näissä vuorovaikutuksen paikoissa toimivat. Tutkimuksessa kiinnitetään huomiota myös siihen, miten nuoret toiminnallaan suhteutuvat olemassa oleviin rakenteisiin ja mahdollisesti kehittävät tarpeita näiden rakenteiden muuttamiseen (Hart, 1997). Osallisuutta ja nuorten osallistumista yhteisistä asioista keskustelemiseen ja päätöksentekoon tarkastellaan erityisesti myös tiedon ja informaation saamisen, hankinnan ja käytön kannalta (Blandford et al., 2015). Hankkeessa tapahtuvaa toimintaa ja uusien käytäntöjen kehittymistä tutkitaan siksi myös uuden tiedon luomisen ja uusien tietoprosessien muodostumisen näkökulmasta (Tsoukas, 2009; Olsson & Lloyd, 2017).

Hankkeen kontekstina on Oulu. Oulussa on n. 205 500 asukasta ja se on tällä hetkellä Suomen viidenneksi suurin kaupunki. Kaupunkina Oulu levittäytyy laajalle – Oulussa on sekä kaupunkimaista että maaseutuomaista ympäristöä. Oululaisten keski-ikä on n. 39 vuotta, eli väestö Oulussa on suhteellisen nuorta. Hankkeessa erityisenä kehittämisen

kohteena on ollut kaupunginvaltuutettujen ja nuorisovaltuutettujen sitouttaminen nuorten kanssa tehtävään työhön. Oulun kaupunginvaltuustossa on 67 jäsentä ja valtuuston suurin puolue on Keskusta (17 paikkaa), sen jälkeen Kokoomus (13 paikkaa), Vasemmistoliitto (11 paikkaa), Vihreä liitto (10 paikkaa), SDP (8 paikkaa), Perussuomalaiset (6 paikkaa), KD (1 paikka) ja ASYL (1 paikka). Vuonna 2017 äänestysprosentti Kunnallisvaaleissa oli 56%. Oulun Nuorisovaltuusto (ONE) valitaan joka toinen vuosi ja siinä on 24 jäsentä. Nuorisovaaleissa 2020 valittiin Oulun nuorisovaltuusto kaksivuotiskaudelle 2021-2022. Vaaleissa annettiin ääniä 5771 kpl ja äänestysprosentti oli 33,6%. Nuorten politiikkakoulussa Oulun kaupunginvaltuuston ja Nuorisovaltuuston välistä keskusteluyhteyttä pyrittiin parantamaan ja tuomaan näitä päätöksentekoelementtejä tutuiksi kaupungin nuorten keskuudessa. Hanke sijoittui myös ajallisesti niin, että nuorisovaltuuston vaalit käytiin syksyllä 2020 hankkeen aikana. Hankkeen tapahtumissa ja viestinnässä nuorisovaaleja esiteltiin ja nuoria aktivoitiin mukaan sekä ehdokkaiksi että äänestämään.

Oulussa on pyritty kehittämään kansalaisten ja päätöksentekijöiden välistä vuorovaikutusta ja rakennettu asukkaille erilaisia mahdollisuuksia osallistua kaupungin päätöksentekoon sen eri vaiheissa. Näitä toimintoja ovat mm. palautekanava, kuntalaisaloitekanava ja alueellinen asukastoiminta. Erityisesti lapsille ja nuorille suunnattuja vaikuttamisen paikkoja ovat Alueelliset osallisuusryhmät, 15-19 -vuotiaille nuorille tarkoitettu Nuorisovaltuusto ONE, vuosittainen Kaupunkikokous, johon lapset ja nuoret kokoontuvat päättämään kouluilla, oppilaskunnan hallituksissa ja osallisuusryhmissä mietittyjä parannus- ja kehittämisehdotuksia sekä vuosittainen Nuorten foorumi, jossa nuoret ja nuorten kanssa toimivat järjestöt, kaupunginvaltuusto ja muut toimijat kokoontuvat vuosittain keskustelemaan ja verkostoitumaan. Nuorten osallistuminen ja tietämys omista mahdollisuuksistaan Oulussa kuitenkin vaihtelee ja Nuorten politiikkakoulussa pyrittiin tuomaan näitä ja monia muita vaikuttamisen mahdollisuuksia nuorten tietoisuuteen.

1.2 Tutkimuksen näkökulma

Tämän tutkimuksen taustalla on osallisuuden, demokraattisen kansalaisuuden, vaikuttavan vuorovaikutuksen ja uusia toimintatapoja tarkastelevan tiedon luomisen tutkimusperinteet. Osallisuutta ja uuden luomista tarkastellaan demokratiakokeilujen vaikuttavuuden näkökulmasta demokraattisen kansalaisuuden toteutumisen tekijöiden avulla (Smith, 2009; Geissel, 2012). Nuorten politiikkakoulun vaikuttavuutta ja yhteyttä paikallisen päätöksenteon rakenteisiin tarkastellaan kontekstin, sisäisten ja ulkoisten vaikutusten kautta. Kontekstia käsitellään a) hankkeen tavoitteiden ja toiminnan, ja b) hankkeen inklusiivisuuden ja osallistumisen kulttuurin, kuten osallistujien demokratia-asenteiden kautta. Sisäisten vaikutusten tarkastelussa esillä ovat a) toiminnan deliberatiivisuus eli keskusteleavuus, kuten keskustelun tasapuolisuus, mielipiteiden ja tiedon tuotanto ja b) demokraattinen kansalaisuus, kuten osallistujien tietotaso ja demokratiataidot. Ulkoisten vaikutusten tarkastelussa keskitytään a) hankkeen kytköksiin päätöksentekojärjestelmään sekä b) hankkeen kokemuksiin päättäjien ja opettajien näkökulmasta.

Nuorten politiikkakoulun toimintaa tarkasteltaessa lähtökohtana on hermeneuttiseen fenomenologiaan ja kulttuurihistorialliseen toiminnan teoriaan perustuva käsitys ihmisistä aktiivisina toimijoina omassa elämässään ja elämänsä ympäristöissä (Suorsa & Huotari, 2014). Ihminen nähdään lähtökohtaisesti dialogisena olentona, joka elää ja toimii vuorovaikutuksessa toisten ihmisten ja ympäristönsä kanssa, kehittyen jatkuvasti ja samalla kehittäen ympäristöään väistämättä vuorovaikutustilanteiden kautta (Gadamer, 2004). Olennaista kulttuurihistoriallisessa näkökulmassa, samoin kuin fenomenologisessa vuorovaikutuskäsityksessä, on, että ihmiset ymmärretään osallisina näissä prosesseissa siten, että he eivät ainoastaan saa kokemusta osallisuudesta, vaan heidän toimintansa nähdään lähtökohtaisesti vaikuttavana (Vygotsky, 1978). Näistä lähtökohdista käsin myös erilaisia koulutus- ja kasvatustoimenpiteitä voidaan tarkastella eri toimijoiden yhteistyön ja vuorovaikutuksen näkökulmasta. Samoin eri toimijoiden kokemuksia ja toimintaa voidaan tarkastella perusteltuna toimintana, jolloin voidaan ymmärtää ihmisten osallistumista toimintaan heidän omista lähtökohdistaan nähdessä (Dreier, 2011).

Hankkeessa tapahtuvaa toimintaa ja uusien käytäntöjen kehittymistä tutkitaan myös uuden tiedon luomisen ja uusien tietoprosessien muodostumisen näkökulmasta (Tsoukas, 2009; Olsson & Lloyd, 2017). Tiedon luomisen käsittein voidaan tarkastella osallisten toimintaa kontekstissaan: uuden tiedon luominen vaatii aiempien käsitysten kyseenalaistamista ja muuttamista. Uuden tiedon luominen tapahtuu myös aina vuorovaikutuksessa – jonkun uuden elementin, informaationlähteen, toisen ihmisen kokemusten kohtaamisen. Uuden tiedon luomisessa keskeistä on avoimet ja luottamukselliset olosuhteet, joissa oman osaamisen ja näkemysten esiintuominen on mahdollista, ja joissa toisaalta myös oman tietämättömyyden ja väärässä olemisenkin tunnustaminen on mahdollista. Nuorten politiikkakoulun tapahtumien tarkastelussa tällaisten olosuhteiden kehittyminen on yksi osallisuuden toteutumisen edellytyksistä.

Osallisuutta tarkastellaan yksilön ja yhteiskunnan suhteen kautta: yksilöllä on oikeus omaan identiteettiin sekä arvokkuuteen osana perhettä ja yhteisöä. Yhteiskunnan on puolestaan annettava tähän mahdollisuus ja luotava puitteet vaikuttavaan osallistumiseen. (Kiilakoski, 2007). Osallisuus voidaankin määritellä demokraattisessa yhteiskunnassa vaikuttamisen kautta mahdollisuuksina olla osallistuva ja aktiivinen kansalainen, ilmaista mielipiteitään ja osallistua itseä koskevien asioiden käsittelyyn ja päätöksentekoon (Alanko, 2013). Osallisuuteen liittyy yksilön tarve ja mahdollisuus kuulua oman elämän kannalta merkityksellisiin yhteisöihin ja vaikuttaa näissä yhteisöissä. Nuorten osallisuudes-

ta puhuttaessa on siksi tarkasteltava paitsi yksilöiden osallisuuden tarpeita ja kokemuksia, myös sitä, miten yhteiskunnassa toimivat aikuiset tätä osallisuutta tukevat. Vaikuttaminen puolestaan nähdään tietoisena olosuhteiden muuttamisena, johon osallisuus antaa mahdollisuuden. Osallisuutta tarkastellaan myös suhteessa näennäisosallisuuden: annetaanko nuorille mahdollisuuksia osallistua keskusteluihin tai päätöksentekoprosesseihin ilman, että sillä on merkitystä lopullisiin päätöksiin (Kiilakoski, Gretscher & Nivala 2012). Tällöin voidaan tarjota hetkellisesti osallisuuden kokemuksia, mutta pitkällä tähtäimellä tällainen toiminta rapauttaa luottamusta ja eriyttää nuoria yhteiskunnallisista prosesseista (Lepola & Kokko, 2015). Näin Nuorten politiikkakoulun toimintaakin voidaan arvioida vaikuttamisen paikkoihin tarttumisen ja toisaalta tehtyjen muutosehdotusten vaikutusten näkökulmasta.

Nuorten osallistumista yhteiskunnalliseen päätöksentekoon tarkastellaan kahdesta näkökulmasta: virallisten demokraattisten instituutioiden kautta, ja kiinnittämällä huomiota nuorten omiin, usein epävirallisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin (Lepola & Kokko, 2015). Nuorille on luotu erilaisia demokraattiseen päätöksentekoon kiinnittyviä osallistumisen muotoja, kuten nuorisovaltuustot ja oppilaskuntatoiminta. Monet nuoret kokevat kuitenkin viralliset päätöksentekorakenteet etäisiksi ja itselleen vieraksi ja voivatkin omasta mielestään vaikuttaa usein parhaiten omilla arjen valinnoillaan esimerkiksi ostospäätösten kautta tai käyttämällä sosiaalisen median kanavia omien näkemystensä esiintuomiseen. (Lepola & Kokko, 2015.) Nuorten politiikkakoulun toiminnassa ja tulosten arvioinnissa tähän jakoon kiinnitetään huomiota.

1.3 Tutkimuksen menetelmät ja aineisto

Nuorten politiikkakouluun osallistui viisi pilottikoulua Oulussa. Osallistujien rekrytointi tapahtui avoimuutta painottaen: Kaikille Oulun kaupungin peruskoulujen yläkouluille lähetettiin sähköpostilla kutsu osallistua Nuorten politiikkakouluun, joko työpajan ja päättäjävierailun muodossa tai ainoastaan päättäjävierailuun osallistuen. Hankkeesta kiinnostui kahdeksan koulua, joista valittiin viisi pilottikoulua: kolme peruskoulun yläkoulua, yksi lukion vuosiluokka ja yksi ammatillisen oppilaitoksen ryhmä. Hanke toimi aktiivisesti valittujen pilottikoulujen kanssa kokeillen erilaisia työpajamenetelmiä ja tarjoten päättäjävierailuja. Mukaan valitut nuoret edustivat oululaisia nuoria koululaisia ja opiskelijoita varsin hyvin: mukana oli osallistujia eri luokka-asteilta ja erilaisista oppilaitoksista. Hankkeen toimintaan haettiin mukaan myös paikallisia kaupunginvaltuutettuja ja nuorisovaltuutettuja – kaikille halukkaille järjestettiin keskustelutilaisuus, jossa hankkeesta kerrottiin ja sen teemoista keskusteltiin, ja päätettiin alustavasti siitä, miten päättäjät toimintaan osallistuvat. Näin keskustelemalla ja kuuntelemalla kiinnostuneiden toiveita saatiin sitoututtua 7 kaupunginvaltuutettua ja 6 nuorisovaltuutettua toimintaan.

Tutkimuksessa käytettiin sekä määrällistä että laadullista lähestymistapaa, mutta tutkimuksen kokonaisuuden lähestymistapa on laadullinen. Hankkeen toimintaa seurattiin etnografisesti koko hankkeen toiminta-ajan havainnoiden ja keräten tietoa järjestetyissä tapahtumissa. Kyselyaineistoja kerättiin hankkeen alussa ja lopussa, sekä työpajojen jälkeen.

1. Kyselyaineistot:

- Nuoret:
 - a. Alkukysely keväällä ja syksyllä 2020 (365 vastausta)
 - b. Palautekysely työpajasta tapahtuman jälkeen (161 vastausta)
 - c. Loppukysely toiminnan loppuvaiheessa talvella 2021 (91 vastausta)
- Päätöksentekijät: Laadullinen palautekysely päättäjävierailujen jälkeen (6 vastausta)
- Opettajat: Laadullinen palautekysely hankkeen loppuvaiheessa (6 vastausta)

2. Havainnointi ja videointi:

- 11 työpajaa 5 pilottikoululla
- 8 päättäjävierailua 5 pilottikoululla
- Hankkeen organisoimat kokoukset ja koulutustilaisuudet

3. Tapahtumissa tuotetut dokumentit:

- Miten voin vaikuttaa –posterit (79 kpl)
- Miltä vaikuttaminen näyttää –piirroksia (79 kpl)
- Aloitteet (79 kpl)

4. Muu aineisto:

- Sosiaalisen median postaukset Instagramissa
- Hankkeen dokumentit ja suunnitelmat

Nuorten kokemuksia ja näkemyksiä omasta elämäntilanteestaan ja mahdollisuuksistaan vaikuttaa selvitettiin kaikille osallistujille lähetetyllä kyselyllä sekä hankkeen aluksi keväällä tai syksyllä 2020 (Alkukysely) ja hankkeen lopuksi tammi-helmikuussa 2021 (Loppukysely). Kyselyssä toistuivat samat kysymykset. Lisäksi loppukyselyssä kysyttiin nuorten kokemuksia Nuorten politiikkakoulusta ja sitä, mitä kyselyhetkellä osallistumisestaan muistavat. Kyselyn pohjana käytettiin soveltuvin osin Nuorisobarometrin kysymyksiä sekä osallisuuden ja osallistumisen määritelmästä ja paikalli-

sista rakenteista johdettuja kysymyksiä. Kysymykset muotoiltiin hankkeen tavoitteiden ja asetettujen mittareiden mukaan siten, että tutkittavilta kysyttiin heidän kokemuksiaan ja käsityksiään toimintamahdollisuuksista, toiminnasta ja vaikuttamisesta tämän hetken Oulussa, mutta kartoitettiin myös toteutunutta toimintaa, tekoja ja toimintaperusteita. Lisäksi nuoret raportoivat kokemuksistaan työpajoihin osallistumisen jälkeen erillisellä kyselyllä. Kyselyissä oli myös paljon avoimia kysymyksiä. Jotta voitiin tarkastella myös toteutunutta toimintaa ja nuorten osallisuutta toiminnassa, päättäjävierailuja ja työpajoja havainnoitiin ja myös videoitiin kaikilla kouluilla, samalla haastatellen osallistuvia nuoria ja opettajia toiminnan ohella. Opettajilta ja päättäjiltä kysyttiin osallistumiskokemuksia laadullisilla kyselyillä.

2. Nuorten politiikkakoulun toiminta ja osallistumisen mahdollisuudet

Tässä luvussa esitellään Nuorten politiikkakoulun toimintamuodot ja tarkastellaan osallistumisen kulttuuria ja hankkeen inklusiivisuutta eli sitä, miten erilaiset ihmisryhmät pystyivät osallistumaan hankkeen toimintaan. Luvussa vastataan tutkimuskysymykseen:

- Miten osallistuminen ja osallisuus mahdollistui Nuorten politiikkakoulun toiminnassa?

Tarkastelussa on erityisesti, minkälaisia toiminnan ja vuorovaikutuksen paikkoja osallisille hankkeen eri toiminnoissa rakennettiin ja minkälaisista lähtökohdista ja odotuksista hankkeeseen osallistuneet nuoret lähtivät mukaan toimintaan.

2.1 Nuorten politiikkakoulun toiminta

Nuorten politiikkakoulu aloitti toimintansa keväällä 2020. Tuolloin toimintaan rekrytoitiin Oulussa avoimella haulla pilottikouluja ja toimintaan valittiin viisi eri asteita ja alueita edustavaa koulua. Samanaikaisesti toimintaan sitoutettiin paikallisia kaupunginvaltuutettuja ja nuorisovaltuutettuja. Pilottikoulujen opettajille järjestettiin ennen toiminnan aloittamista keskustelutilaisuudet, joissa hanketta esiteltiin ja keskusteltiin yhdessä toteutustavoista, aikatauluista ja pilottikoulujen käytännöistä. Näiden keskustelujen tavoitteena oli räätälöidä jokaiselle koululle oma, koulujen toimintaan sopiva toimintatapa. Myös päätöksentekijöille pidettiin oma tilaisuutensa, jossa esiteltiin hanketta, keskusteltiin osallistujien toiveista ja aikatauluista. Lopulta toukokuussa 2020 Nuorten politiikkakoulu aloitti toimintansa koronarajoitteiden takia ensin päättäjävierailuilla, jotka järjestettiin etätapaamisina. Keväällä 2020 Nuorten politiikkakoulu aloitti myös aktiivisen Instagram-toiminnan. Kesällä 2020 Nuorten politiikkakoulu jalkautui nuorten pariin järjestämällä kokoontumisia ja vierailuja eri puolilla Oulua – näistä tapahtumista järjestettiin myös Insta-Live -lähettyksiä. Syksyllä 2020 ja talvella 2021 Nuorten politiikkakoulu pääsi koronatilanteen hellittäessä toteuttamaan vaikuttamistyöpajat kaikilla viidellä pilottikoululla. Hankkeen työntekijät olivat aktiivisia myös toiminnassaan erilaisilla muilla foorumeilla, kuten asukasilloissa ja nuorisotaloilla, kunnes koronarajoitukset keskeyttivät tuon toiminnan joulukuussa 2020.

Päättäjävierailut: Päättäjävierailut toteutettiin siten, että Oulun kaupunginvaltuuston ja Oulun nuorisovaltuuston halukkaista päättäjistä muodostettiin parit, jotka kävivät yhdessä vierailulla jossakin pilottikoulussa. Näitä vierailuja oli yhteensä kahdeksan, ja ne järjestettiin yhtä lukuun ottamatta etänä Teamsin kautta. Yksi päättäjävierailu järjestettiin kasvokkain koronatilanteen niin salliessa. Näihin vierailuihin osallistui 633 nuorta, 13 päättäjää ja 40 opettajaa. Päättäjävierailut kestivät 45 min – 2 h. Tämän toiminnan tavoitteena oli erityisesti sukupolvien välinen oppiminen. Nämä vierailut sisälsivät aina lyhyen Nuorten politiikkakoulun esittelyn, jonka jälkeen kaupunginvaltuutettu ja nuorisovaltuutettu esittelivät itsensä ja kertoivat omasta tiestään valtuustoon. Tämän jälkeen päättäjät joko jatkoivat keskustelemalla omista vaikuttamisen kokemuksistaan tai vastasivat yleisön tai hankkeen ohjaajien kysymyksiin. Hankkeen ohjaajat toimivat esittelijöinä ja kysymysten esittäjinä. Kukin päättäjäpari sai myös vapaasti valmistautua tilanteeseen, sopia yhteisiä teemoja tai esitystapoja. Osa päättäjistä käytti puheensa tukena PowerPoint-dioja ja oli valmistanut sisältöjä vierailuun, mutta suurin osa vierailuista eteni vapaamman keskustelun kautta. Näissä vierailuissa korostui päättäjien välinen vuoropuhelu ja keskustelu kokeneemman kaupunginvaltuutetun ja nuoren nuorisovaltuutetun välillä. Pilottikoulujen opiskelijat saattoivat kysyä ja kommentoida Teamsin välityksellä, ja vaikka kysymyksiä tulikin, varsinaista vuorovaikutusta päättäjien ja nuorten välillä oli melko vähän.

Työpajat: Työpajat toteutettiin kasvokkaisina tapahtumina hankkeeseen valituissa pilottikouluissa. Työpajoja oli yhteensä 17 ja niihin osallistui 379 nuorta ja 17 opettajaa. Työpajoihin osallistuttiin pääasiassa oman luokan kanssa ja pajat kestivät koulun tilanteen mukaan 2,5 - 5 h. Tämän toiminnan tavoitteena oli nuorten yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen vahvistaminen ja erilaisten osallistumisen menetelmien kehittäminen. Pajat toteutettiin kunkin koulun omissa tiloissa, joko tavallisissa luokissa tai juhlasalissa koronasuosittelun mukaisesti. Työpajoissa oli kolme osiota: 1) Minä osallistun, jonka tavoitteena oli saada nuori tietoiseksi omista mahdollisuuksistaan vaikuttaa ja pohtimaan, miten omalla toiminnalla voi vaikuttaa omaan ympäristöön ja kehittää sitä. Tässä osiossa nuoret kirjoittivat ensin itsekseen lapuille sanoja ”osallisuudesta, vaikuttamisesta ja päätöksenteosta” ja sen jälkeen koostivat näistä pienryhmissä keskustelun yhteisen julisteen, joka esiteltiin luokalle – tässä tehtävässä keskeisenä oli keskittyminen omaan vaikuttamiseen

omassa yhteisössä. 2) Me osallistutaan, jonka tavoitteena oli yhdessä tekeminen ja yhdessä vaikuttaminen sekä sen pohtiminen, miten voidaan osallistua ja vaikuttaa ryhmässä ja mitä asioita pitäisi esimerkiksi lähiympäristössä parantaa/kehittää. Tässä osiossa nuoret piirsivät pienryhmissä yhteisille papereille, miltä vaikuttaminen näyttää ja miten voi vaikuttaa – kuvat esiteltiin koko luokalle osion päätteeksi, ja 3) Miten osallistun, jonka tavoitteena oli konkreettisesti miettiä miten eri tavoin voi osallistua. Tämän osion aluksi ohjaajat esittelivät erilaisia vaikuttamiskanavia Oulussa ja nuoret kirjoittivat pienryhmissä aloitteet jonkin muutosta vaativan asian korjaamiseksi. Lisäksi työpajan aluksi oli lyhyt hankkeen esittely ja lämmittelyleikki, ja työpajan lopuksi lyhyt yhteenveto. Työpajoissa testattiinkin erilaisia vaikuttamista vahvistavia menetelmiä, ja kokeilujen perusteella julkaistiin keväällä 2021 demokratiakasvatuksen tueksi Nuorten politiikkakoulu -oppimateriaali, jossa käytetyt menetelmät esitellään.

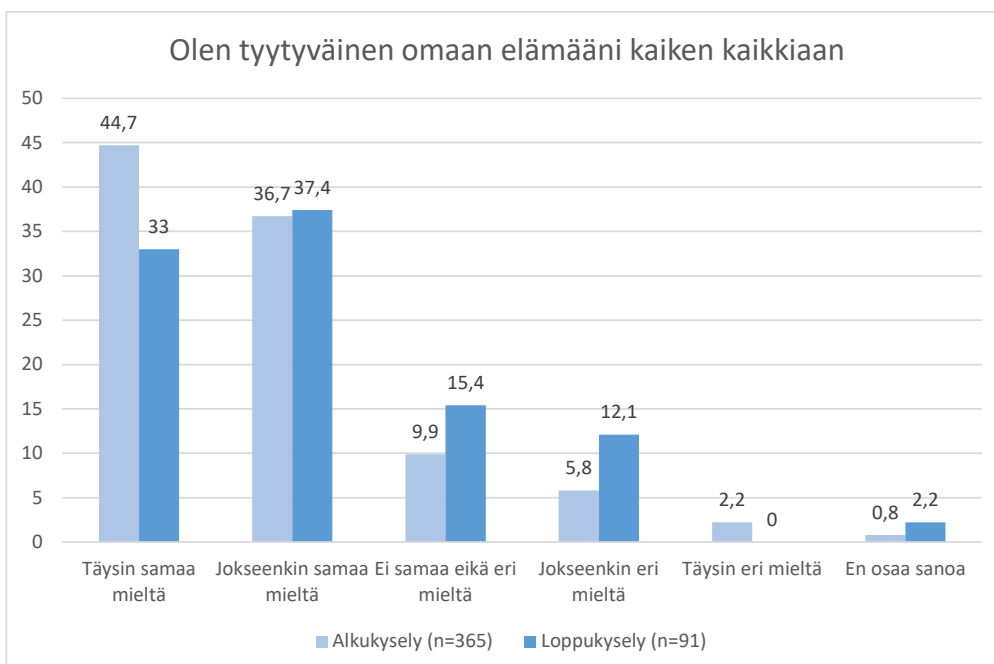
Sosiaalinen media ja yhteisön kehittäminen: Nuorten politiikkakoulu toimi hankkeen ajan myös aktiivisesti sosiaalisessa mediassa Instagramin välityksellä. Hankkeen Instagram-tilillä jaettiin vaikuttamisen keinoja, vinkattiin kiinnostavista vaikuttamiseen liittyvistä tapahtumista, jaettiin tietoa ja myös järjestettiin erityisesti kesän aikana Insta-live-lähetyksiä. Hankkeen ohjaajat kannustivat myös nuoria osallistumaan sisällön tuotantoon itse mm. tekemällä omia videoita vaikuttamiseen liittyen, mutta tähän mahdollisuuteen nuoret eivät tarttuneet. Hankkeen Instagram-tilillä oli kuitenkin aktiivisia seuraajia, mutta vuorovaikutusta ei syntynyt. Nuorten politiikkakoulun Instagram-tilillä on tällä hetkellä 413 seuraajaa. Arjen toiminnassaan Nuorten politiikkakoulun toimijat rakensivat aktiivisesti verkostoja ja vahvistivat jo olemassa olevia kytköksiä kaupungin toimijoiden välillä. Vaikuttamisen moninaisuutta kuvaava Näin voin vaikuttaa -opas julkaistiin syksyllä 2020.

2.2 Nuorten demokratia-asenteet ja näkemykset vaikuttamisesta

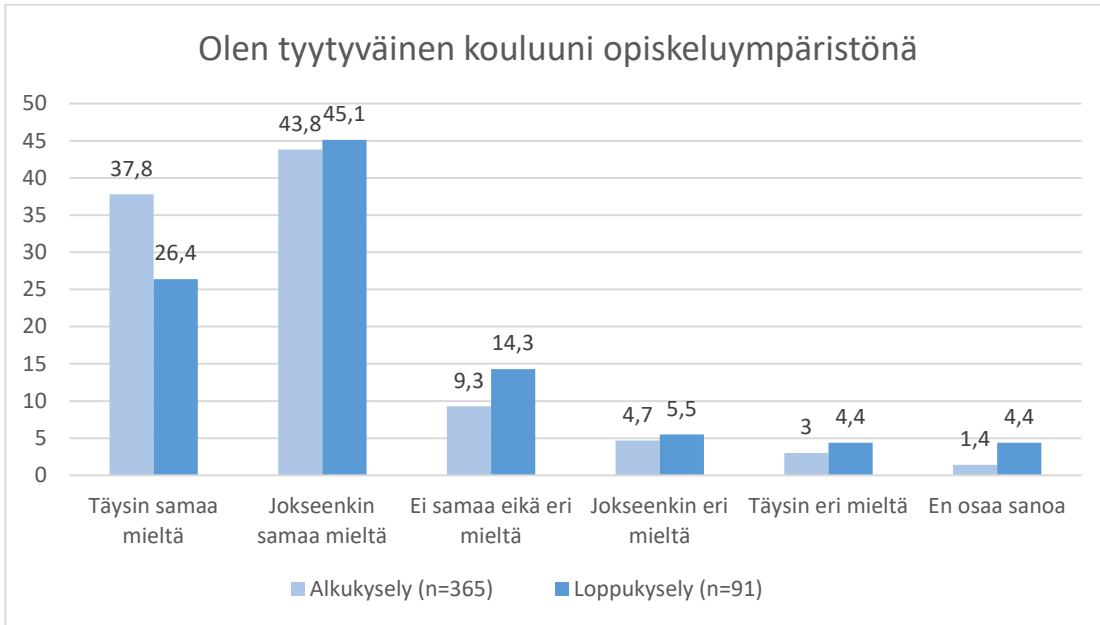
Hankkeen alkaessa osallistuvilta nuorilta kysyttiin heidän senhetkisiä näkemyksiään ja kokemuksiaan vaikuttamisesta, politiikasta ja omasta elämäntilanteesta nousevista muutostoiveista. Tämän alkukyselyn tarkoituksena oli johdatella osallistujia hankkeen teemoihin ja selvittää, minkälaisista lähtökohdista oululaiset nuoret lähtivät toimintaan mukaan. Sama kysely toistettiin hankkeen lopussa. Kyselyaineistojen perusteella saatiin käsitys hankkeeseen osallistuneiden nuorten tilanteesta ja ajatuksista demokratiasta, osallisuudesta ja vaikuttamisesta. Näiden välisiä muutoksista ei kuitenkaan voida arvioida hankkeen toiminnan vaikutuksia nuorten käsityksiin ja toimintaan suoraan, sillä vastaajia alkukyselyssä oli 365 ja loppukyselyssä 91. Tässä luvussa on raportoitu molempien kyselyjen vastaukset, joista voidaan saada tietoa lähinnä osallistuneiden nuorten käsityksistä kevään 2020 ja talven 2021 välillä.

Nuorten elämäntilanne ja näkemykset päätöksenteosta

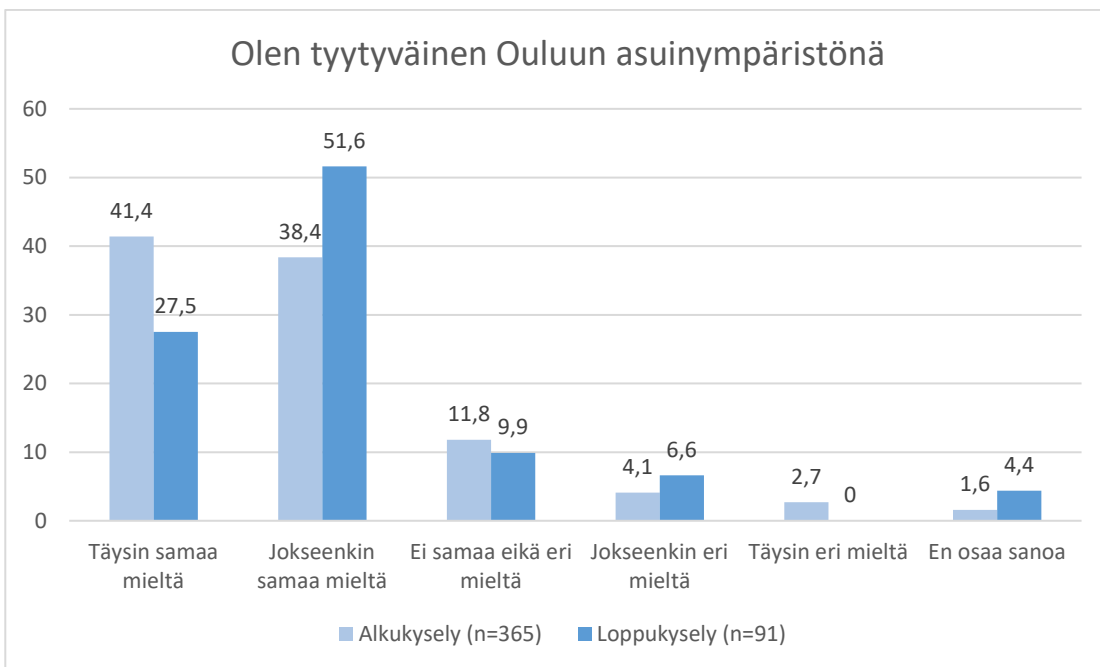
Alkukyselyyn vastanneet nuoret kertoivat omasta tyytyväisyydestään eri elämän osa-alueilla pääosin positiivisesti: Täysin tai jokseenkin tyytyväisiä omaan elämäänsä kaiken kaikkiaan oli n. 80% vastanneista. Tyytyväisyys omaan koulun opiskeluympäristönä oli myös suhteellisen korkea: yli 80% oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä, samoin kysyttäessä tyytyväisyyttä Ouluun asumisympäristönä. Hankkeen lopussa tehdyssä loppukyselyssä tyytyväisyys omaan elämään kaiken kaikkiaan oli n. 70%, samoin omaan koulun. Tyytyväisyys Ouluun asuinympäristönä oli edelleen n. 80%, mutta täysin tyytyväisten osuus oli laskenut. (Kuvio 1, Kuvio 2 ja Kuvio 3)

Kuvio 1: Nuorten tyytyväisyys omaan elämään kaiken kaikkiaan.

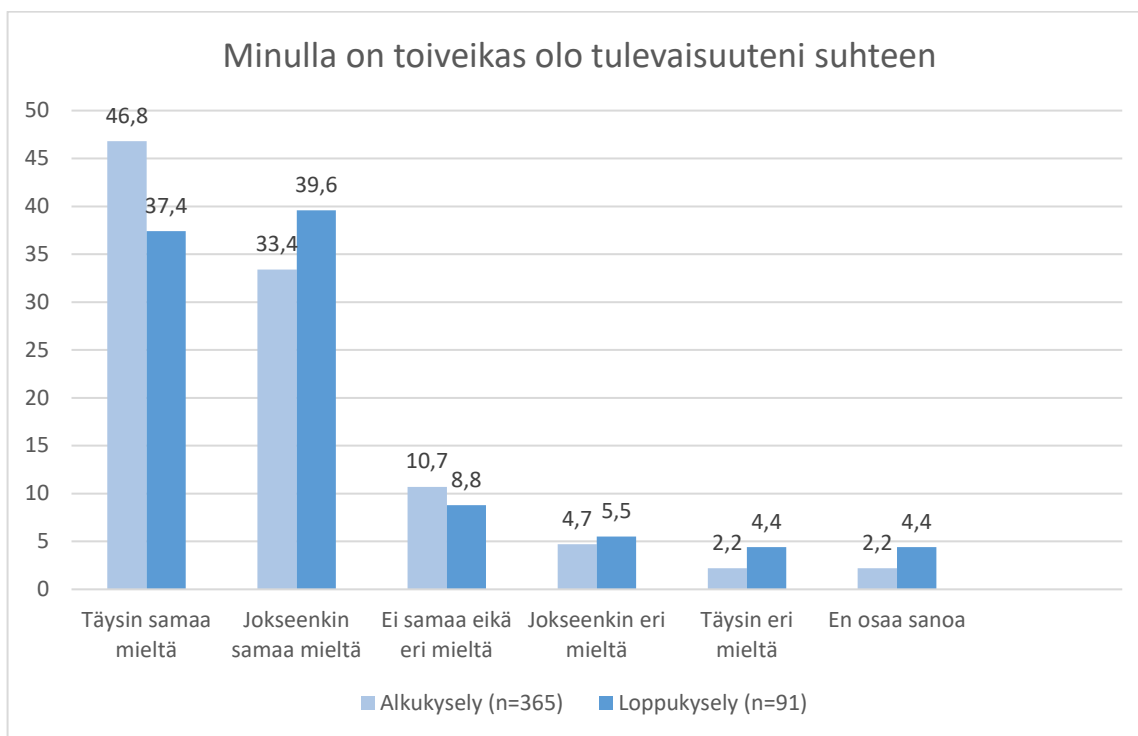

Kuvio 2: Nuorten tyytyväisyys omaan kouluun opiskeluympäristönä.

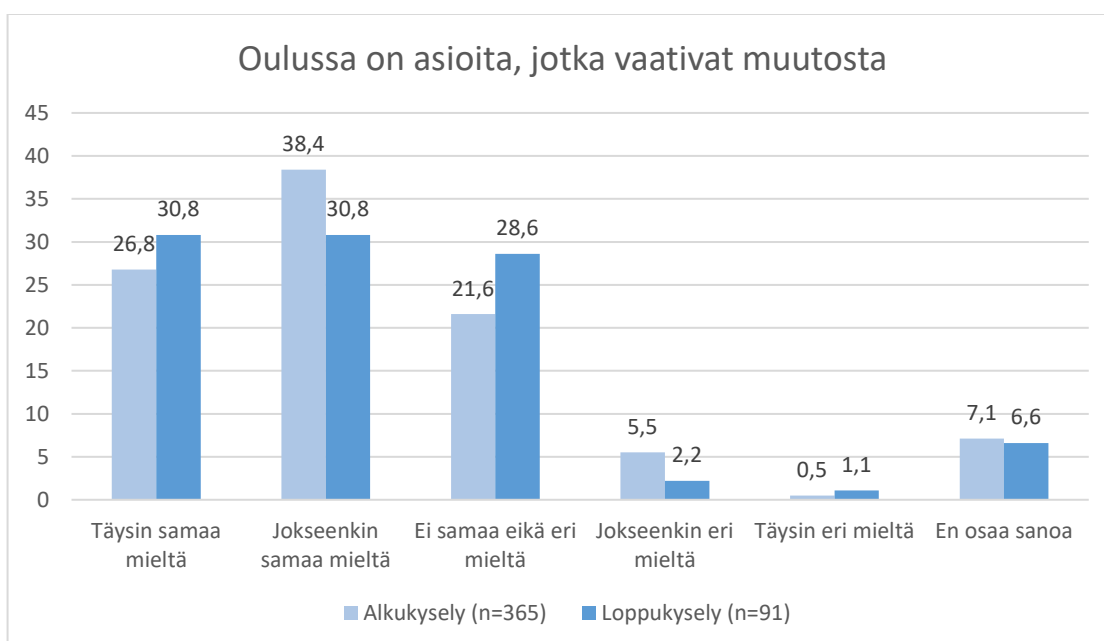

Kuvio 3: Nuorten tyytyväisyys Ouluun asuin ympäristönä.

Kyselyissä selvitettiin myös, miten nuoret näkevät tämän hetken tilanteen Oulussa ja laajemminkin ja mihin asioihin he toivovat muutosta. Nuorten suhtautuminen omaa tulevaisuuteen oli pääosin toiveikas (n. 80% täysin tai jokseenkin samaa mieltä alkukyselyssä, n. 77% loppukyselyssä) (Kuvio 4) ja nuorilla oli yhteisöjä, joihin kuulua (65% alkukyselyssä, 67% loppukyselyssä). Omasta ympäristöstään nuoret kaikesta tyytyväisyydestään huolimatta havaitsivat tarvetta muutokseen: n. 65% alkukyselyn vastaajista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että Oulussa on asioita, jotka vaativat muutosta (Kuvio 5).

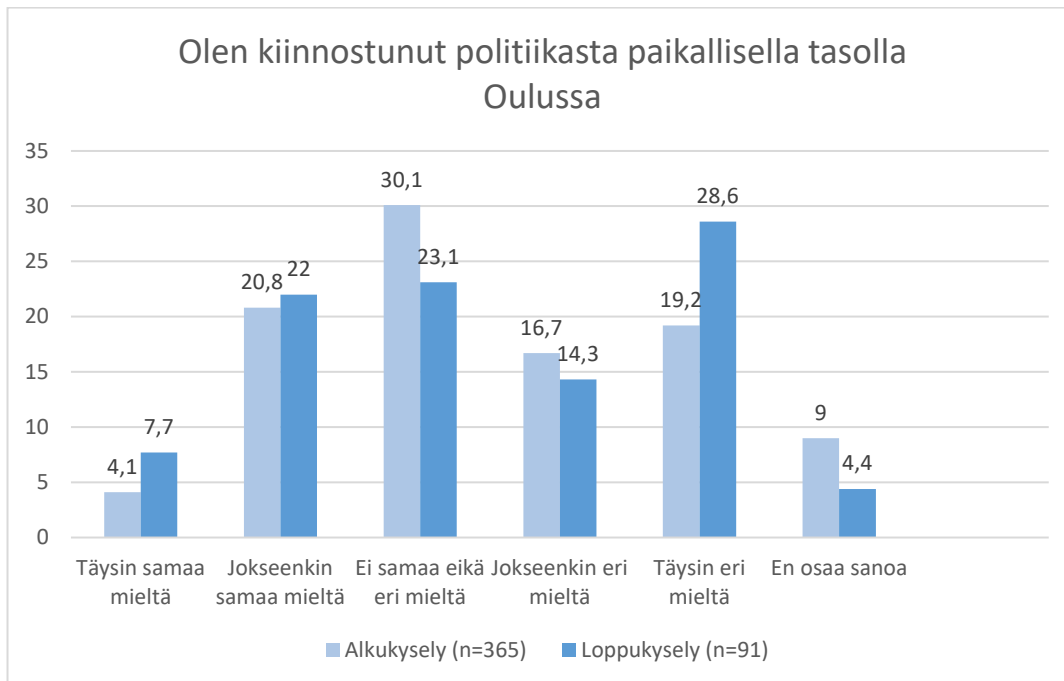
Kuvio 4: Nuorten toiveikkuus oman tulevaisuuden suhteen.

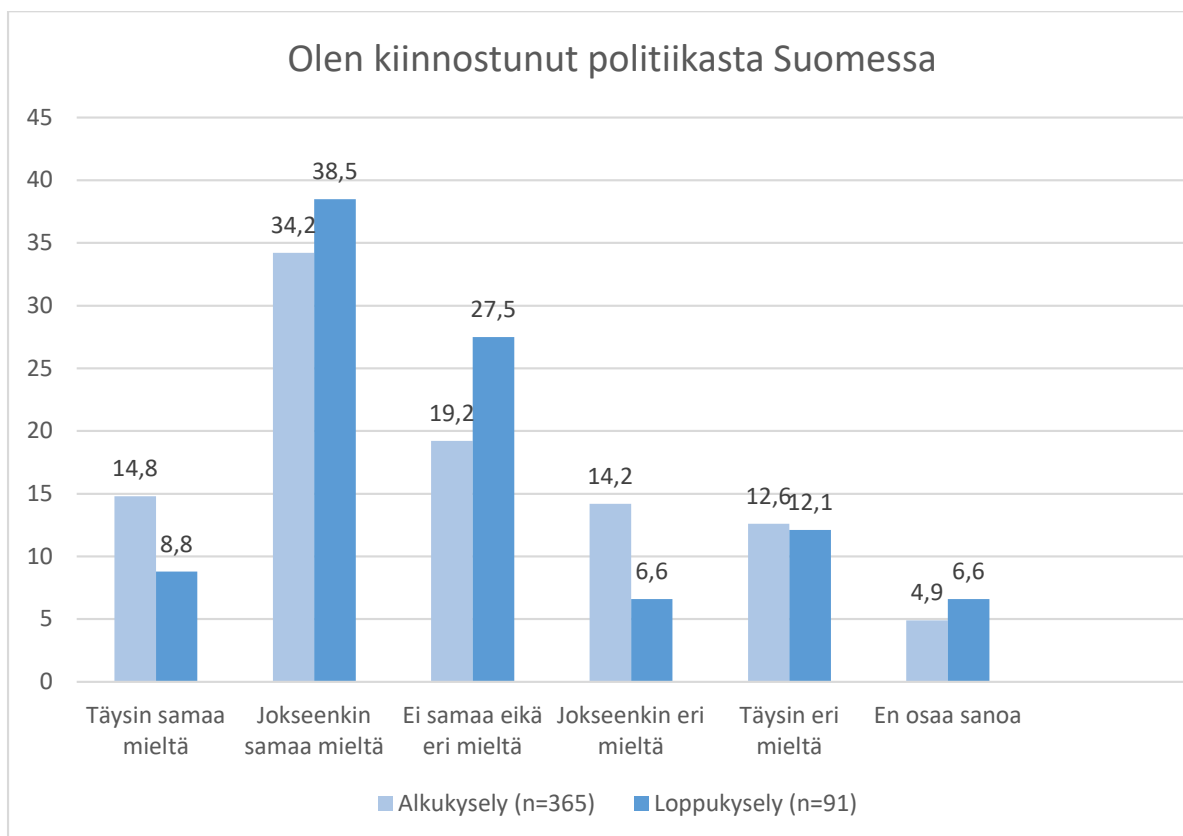
Kuvio 5: Nuorten näkemykset muutoksesta.

Nuoret raportoivat omasta tilanteestaan avoimessa kysymyksessä. Näissä vastauksissa korostui vapaa-aika ja koulu: ”Olen muuten tyytyväinen kouluuni opiskeluympäristönä, mutta sohvia siellä saisi olla enemmän, koska ne ovat mukavia opiskelupaikkoja. Myöskin vapaa-ajassa olisi tällä hetkellä parannettavaa, koska kouluhommia on niin paljon eikä vapaa-aikaa tarpeeksi.” ”Vapaa-aikaani en ole täysin tyytyväinen, koska koulun takia minulla ei ole aikaa toteuttaa kaikkia asioita mitä haluaisin.” ”Vapaa aikaan liittyen: kun on itse vielä alaikäinen ja asuu vähän syrjemässä, on hieman ikävä kun ei kulje julkisia kodin läheltä, 8km päässä lähin jolla voi esim. viikonloppuisin kulkea. Se vaikeuttaa omaa kulkemista, kavereiden näkemistä sekä harrastuksia.” Nämä teemat näkyivät selvästi sitten myös työpajojen keskusteluissa ja tehdyissä aloitteissa (luku 4.1). Vaikka kyselyt eivät ole vertailukelpoisia erilaisten vastaajamäärien vuoksi, voidaan kyselyissä havaita viitteitä siitä, että jonkinlainen epävarmuus oli noussut hankkeen lopussa – tässä voidaan nähdä yhteyksiä erityisesti koronatilanteen jatkumiseen, etäopiskeluun ja kokoontumisten rajoittamiseen. Nuorten kiinnostus päätöksentekoon ja tietämys vaikuttamisen mahdollisuuksista

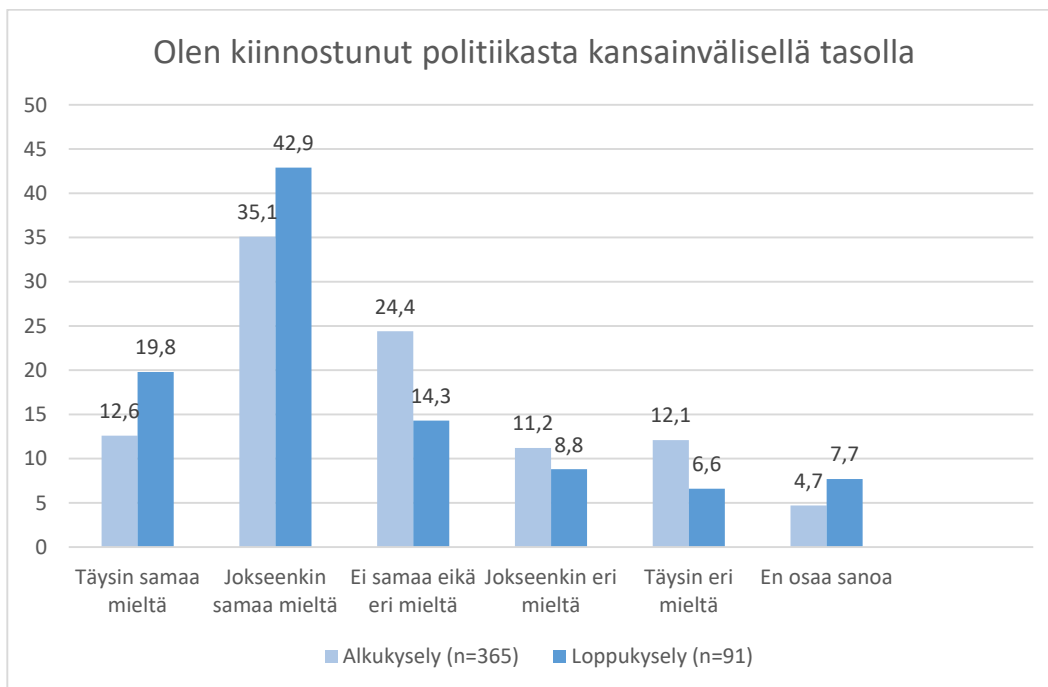
Kyselyissä tarkasteltiin myös nuorten kokemuksia ja näkemyksiä politiikasta sekä kiinnostusta päätöksentekoon. Nuorten kiinnostus politiikasta oli suuntautunut erityisesti kansainväliseen politiikkaan (alkukyselyssä n. 47% kiinnostunut jollain tasolla, loppukyselyssä yli 60%), kun taas paikallinen Oulun politiikka kiinnosti vähiten (alkukyselyssä vajaat 25% kiinnostunut jollain tasolla, loppukyselyssä vajaa 30%). (Kuviot 6, 7 ja 8)

Kuvio 6: Nuorten kiinnostus politiikasta paikallisella tasolla.

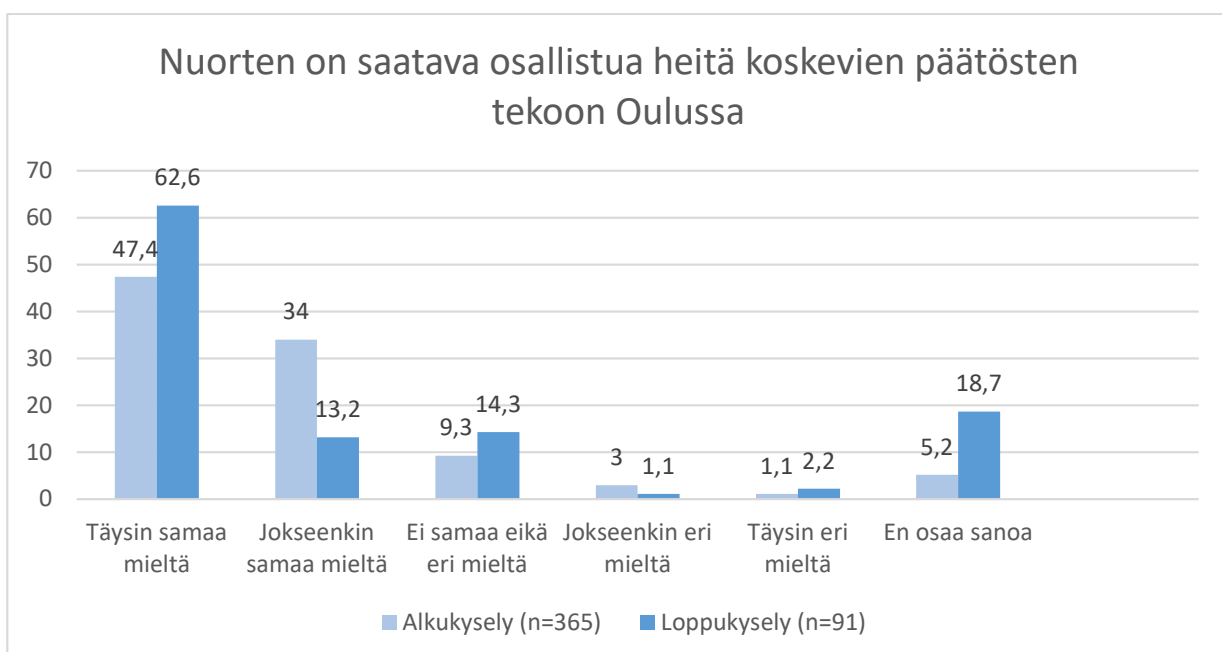

Kuvio 7: Nuorten kiinnostus politiikasta Suomessa.

Kuvio 8: Nuorten kiinnostus kansainväliseen politiikkaan.

Avoimissa vastauksissa suhdetta politiikkaan ja päätöksentekijöihin pohdittiin luotettavuuden ja kiinnostavuuden näkökulmista: ”Minusta tuntuu että monesti ollaan niin eri mieltä asioista, niin ei aina tiedä mikä on tosi ja mikä ei. Luulen että useampiin asioihin voi olla monta totuuden mukaista vastausta.”, ”Rehellisesti sanottuna en tiedä paljoa Oulun kaupungin politiikasta.”, ”Tietenkin riippuu poliitikoista esim, osaan voin luottaa täysin, mutta joihinkin en voi ollenkaan”. ”En ole hirveämmin perehtynyt politiikkaan, mutta luotan poliittisten henkilöiden hoitavan hommansa sujuvasti. Toki joskus päätetyt asiat ärsyttävät ja ihmetyttävät”. Näitä luottamuksen kysymyksiä käsiteltiin tarkemmin työpajoissa, joissa nuoret pääsivät jakamaan näkökulmiaan ja myös keskustelemaan niistä sekä toisten nuorten että hankkeen ohjaajien kanssa. Nuorten käsityksiä omista vaikuttamismahdollisuuksista tarkasteltiin sekä suhteessa arkielämän vaikutuksen paikkoihin että kunnallisiin ja valtakunnallisiin vaikuttamiskanaviin. Vastauksista näkyy, että tutkimukseen osallistuneet nuoret pystyivät havaitsemaan laajasti oman elämänsä vaikuttamisen paikkoja, mutta kokemuksia oman toiminnan vaikuttavuudesta oli vain vähemmistöllä. Noin 30% alkukyselyn vastaajista koki, että itsellä on mahdollisuus osallistua yhteisistä asioista päättämiseen – loppukyselyssä tämä oli 37%. Suurin osa nuorista oli sitä mieltä, että nuorten olisi saatava osallistua heitä koskevien päätösten tekemiseen. Loppukyselyssä tästä täysin samaa mieltä olevien osuus oli erityisen suuri (Kuvio 9).

Kuvio 9: Nuorten näkemykset nuorten osallistumisesta päätöksentekoon.

Nuorilta kysyttiin myös heidän tietämyksestään erilaisista vaikuttamisen kanavista. Kokonaisuudessaan voidaan sanoa, että nuoret olivat tietoisia erityisesti nuorille suunnatuista vaikuttamisen kanavista, kuten Oulun nuorisovaltuustosta, oppilaskuntatoiminnasta ja nuorisovaaleista. Myös paikallisista päätöksenteon kanavista, kuten kaupunginvaltuustosta oltiin tietoisia, samoin kansalaisaloitteesta. Vähiten tietämystä oli Oulun alueellisesta toiminnasta, kuten alueellisista osallisuusryhmistä ja asukasryhmistä.

Kaiken kaikkiaan Nuorten politiikkakouluun osallistuneiden nuorten kokemukset ja näkemykset osoittavat, että nuoret olivat suhteellisen tyytyväisiä olosuhteisiin sekä paikallisesti että laajemmin arkisen elämän tasolla. Huoli kohdistui enemmän maailmanlaajuisiin kysymyksiin, kun taas omassa elämässä koettiin tyytyväisyyttä ja tulevaisuutta koettiin valoisaksi. Mikäli vastauksia tarkastellaan osallisuuden valossa, voidaan nähdä, että hankkeeseen osallistuneet nuoret olivat hankkeen alussa melko tietoisia omista mahdollisuuksistaan erityisesti valtakunnan tasolla, mutta oman kunnan tasolla sekä suhtautuminen politiikkaan ja poliittikkoihin että tietämys vaikutusmahdollisuuksista oli vaihteleva. Hankkeen työpajoissa näkyi myös selvästi, miten nuorten tietämys erityisesti yhdysvaltalaisista puheenaiheista, poliittisesta tilanteesta Yhdysvalloissa ja myös vaikuttamisen haasteista siinä kontekstissa toimi yhteisen keskustelun taustalla. Toisaalta nuorilla oli paljon tietoa ja myös kokemuksia haasteista omissa elämän ympäristöissään – nämä tulivat ilmi erityisesti toiminnallisissa tehtävissä ja aloitteiden kirjoitusprosessissa. Näistä lähtökohdista nuoret siis lähtivät osallistumaan Nuorten politiikkakoulun toimintaan. Voidaankin sanoa, että hanke oli kohdistanut tavoitteensa paikallisen päätöksenteon ja arjesta nousevan vaikuttamisen avaamisesta nuorille osuvasti.

3. Nuorten politiikkakoulun toiminnan sisäiset vaikutukset

Tässä luvussa käsitellään Nuorten politiikkakoulun sisäisiä vaikutuksia tutkimuksen näkökulmasta. Käsitteilyn taustalla on ajatus demokraattisen osallisuuden keskustelevalta luonteesta ja demokraattisesta kansalaisuudesta toiminnan tavoitteena. Tarkastelussa on siten toiminnan vuorovaikutuksen osallistavuus ja tasapuolisuus sekä demokraattisen kansalaisuuden kehittymisen mahdollisuudet. Tässä luvussa vastataan tutkimuskysymyksiin:

- Miten osallistujat toimivat Nuorten politiikkakoulun kehittämässä puitteissa osallistumisen ja osallisuuden näkökulmasta?
- Minkälaisia vaikutuksia Nuorten politiikkakoulun toiminnasta oli hankkeeseen osallistuneiden näkökulmasta?

Tarkastelussa on erityisesti, miten osalliset toimivat hankkeessa kehittyvissä vuorovaikutuksen paikoissa ja miten nuoret toiminnallaan suhteutuvat olemassa oleviin rakenteisiin ja kehittävät tarpeita näiden rakenteiden muuttamiseen.

3.1 Nuorten osallisuuden toteutuminen vuorovaikutuksessa

Osallisuuden toteutumisen tarkastelun taustalla oli ajatus, että ihminen osallistuu aina ympäristönsä muuttamiseen, joko aktiivisesti valintoja tehden tai passiivisesti eläen omissa rutiineissaan. Nuorten politiikkakoulun tavoitteena oli osallistaa nuoria ja hankkeen muita toimijoita mahdollisimman avoimeen, omaehtoiseen ja uutta luovaan toimintaan. Tähän pyrittiin kolmella tasolla: 1) somen ja yhteisön luomisen kautta, 2) päättäjävierailuilla ja 3) työpajatoiminnalla. Tässä luvussa arvioidaan näiden toimintojen onnistumista.

Some ja yhteisön luominen

Nuorten politiikkakoulun toimijat onnistuivat tuomaan hankkeen tavoitteita ja sisältöjä sekä hankkeessa toimiville että hankkeen varsinaisen vaikutuspiirin ulkopuolelle aktiivisen viestinnän ja verkostoitumisen kautta. Hankkeen toimijoiden hyvät verkostot Oulun kaupungin organisaatiossa ja erilaisissa demokratiakasvatuksen ja osallisuuden konteksteissa olivat edellytyksenä sille, että tieto hankkeen olemassaolosta levisi laajalle. Hankkeen toimijat olivat myös etsivät aktiivisesti erilaisia tilaisuuksia, osallisuusryhmiä ja tilanteita, joissa esitellä Nuorten politiikkakoulua ja vaikuttamisen kysymyksiä. Myös hankkeen taustalla oleva idearikas ohjausryhmä verkostoineen edisti hankkeen ideoiden leviämistä ja kiinnostuksen heräämistä myös pilottikoulujen ulkopuolella. Toiminta oli vaikuttavaa ja kiinnostusta on herännyt EU-tasolla saakka. Näitä tilaisuuksia oli hankkeen aikana yli 40 sekä paikallisella tasolla että valtakunnan tasolla. Myös Oulun kaupunki on vakuuttunut Nuorten politiikkakoulusta ja on päättänyt vakiinnuttaa toiminnan osaksi kaupungin osallisuustoimintaa.

Tärkeässä osassa yhteisön muodostusta ja viestintää oli hankkeen Instagram-tili, jolla hankkeen toimijat jakoivat tietoa vaikuttamisen muodoista, tapahtumista, verkostoista ja Oulun kaupungin osallisuustoiminnasta aktiivisesti. Instagram mahdollisti myös erilaiset vuorovaikutteiset toiminnan muodot, Insta-live -lähetykset ja nuorten aktivoimisen erilaisilla kyselyillä ja kutsuilla. Tämä oli merkittävää erityisesti koronarajoitusten estäessä fyysisiä kokoontumisia keväällä ja kesällä. Insta-liven kautta voitiin myös organisoida hybriditapahtumia, joita saattoi seurata joko verkossa tai paikan päällä. Osallisuuden ja vuorovaikutuksen näkökulmasta Instagram pyrki toimimaan tiedon jakamisen ohella yhteisön luomisen ja toimintaan mukaan kutsumisen välineenä. Vaikka Instagramissa pyrittiin osallistamaan nuoria myös viestimään ja vuorovaikuttamaan, mm. jakamaan omia vaikuttamiskokemuksiaan, mutta tähän mahdollisuuteen

nuoret eivät tarttuneet. Tässä on huomioitava nuorten yleinen asennoituminen sosiaalisen median käyttöön: alku- ja loppukyselyssä nuoret raportoivat käyttävänsä aktiivisesti erilaisia sosiaalisen median välineitä, mutta erityisesti asioiden seuraamiseen ja yksityiseen vuorovaikutukseen. Julkinen osallistuminen keskusteluihin ja oman sisällön jakaminen oli vähäisempää. Hankkeen Instagram-tilillä on tällä hetkellä 413 seuraajaa, sekä nuoria että aikuisia, teemasta kiinnostuneita ammattilaisia. Loppukyselyssä 10% vastanneista nuorista ilmoitti seuraavansa Nuorten politiikkakoulun Instagramia, kaikki harvakseltaan.

Päättäjävierailut

Päättäjävierailut tavoittivat hyvin kohderyhmänsä – 635 nuorta seurasi päättäjävierailuja pilottikouluissa, samoin 41 opettajaa. Toiminnan avulla myös 13 päättäjää pääsi Nuorten politiikkakoulun piiriin. Analysoitaessa päättäjävierailuja vuorovaikutuksen ja osallisuuden toteutumisen näkökulmasta on ilmeistä, että tilaisuudet toimivat erityisesti valtuutetun ja nuorisovaltuutetun välisenä kohtaamispaikkana – kaupunginvaltuutetut ja nuorisovaltuutetut saivat tutustua toisiinsa sekä vierailua suunniteltaessa että itse keskustelun aikana omien toimintatapojensa mukaan. Osa päättäjistä suunnitteli vierailun muotoa ja sisältöä yhdessä ennen tapahtumaa, mikä edelleen edisti vuoropuhelun kehittymistä. Päättäjävierailut toteutettiin yhtä lukuun ottamatta Teamsissa etävierailuina, millä oli vaikutuksensa vuorovaikutuksen kehittymiseen. Päättäjät ja opettajat kokivat etävierailut pääosin helpoiksi toteuttaa ja osallistua, mutta päättäjät toivoivat erityisesti vuorovaikutusta ja nuorten näkemistä – Teamsissa videoyhteys oli yleensä päällä ainoastaan päättäjillä ja hankkeen työntekijöillä, joten yleisö jäi näkymättömiin. Näin koulujen arki ja nuorten näkökulmat puuttuivat kuvasta. Tapahtumassa kyllä korostettiin sitä, että kaikenlainen kommentointi ja keskustelu on toivottavaa, ja kommentteja ja kysymyksiä tulikin jonkin verran lähinnä chatissa.

Vierailut tarjosivat nuorille tietoa päättäjäksi tulemisesta, päätösten tekemisestä ja nuorten asemasta päätöksentekojärjestelmässä. Päättäjät puolestaan kokivat saaneensa jonkin verran tietoa nuorten näkökulmasta yhteisiin asioihin, mutta keskusteluyhteyden puutetta harmiteltiin. Päättäjät raportoivat kokeneensa yhteistyön nuorten kanssa arvokkaana ja Nuorten politiikkakoulun tarjoavan yhden mahdollisuuden sen edistämiseen muiden tapojen ohella. Jo pelkkä osallistuminen hankkeeseen toimi muistuttajana siitä, että nuorten näkökulma on tärkeä ja yhteistyötä on kehitettävä edelleen. Nuorten kysymykset olivat arvokkaita päättäjille, ja päättäjät toivoivatkin, että nuoret olisivat valmistelleet kysymyksiä ja kommentteja vierailulle. Yhdessä pilottikoulussa nuoret olivatkin valmistaneet kysymyksiä ennakkoon ja esittivät ne omalla äänellään päättäjille, mikä edisti vuorovaikutusta ja molemminpuolista sitoutumista tapahtumaan. Opettajat olivat merkittävässä välittävässä roolissa näissä tapahtumissa organisoidessaan vuorovaikutusta – he kokivat tapahtumat arvokkaiksi nuorten vaikuttamisen halun ja kiinnostuksen heräämisen näkökulmasta. Toisaalta etäosallistuminen koettiin joissakin tapauksissa haasteeksi nuorten keskittymisen ja kontaktin muodostumisen osalta. Yhden lähivierailun kokemukset olivat erityisen positiivisia sekä opettajien, päättäjien että nuorten näkökulmista.

Työpajat

Työpajat olivat hankkeen vuorovaikutuksen ja toiminnan kannalta keskeisin toiminnan osa-alue, joka tavoitti kasvokkaisessa vuorovaikutuksessa n. 375 nuorta pilottikouluissa. Ne antoivat erityisesti nuorille tilan ja mahdollisuuden puhua politiikasta ja vaikuttamisesta sekä pohtia ohjaajien kannustamana omia vaikuttamisen paikkoja. Työpajoissa toistui hankkeen ohjaajien suunnittelema rakenne, joissa kuljettiin yksityisestä yleiselle ja yhteisölliselle tasolle: ensimmäisessä osassa pohdittiin itseksensä ja pienryhmissä vaikuttamisen sanoja ja omia vaikuttamisen paikkoja. Toisessa osassa nuoret piirsivät pienryhmissä omia mielikuviaan siitä, miltä vaikuttaminen näyttää ja kolmannessa osassa nuoret kirjoittivat samassa ryhmässä oman aloitteen. Tehtävien välissä oli pienempiä työpajan ohjaajien vetämiä pohdiskelutehtäviä (mm. Kahoot-tietokilpailu, Padlet-tehtävä vaikuttamisen sanoista, vaikuttamisen muotoja esittelevä sanakorttitehtävä), jotka vaihtelivat hieman työpajasta toiseen. Työpajat oli suunniteltu toiminnallisiksi ja osallisuutta tukeviksi: taustalta näkyi hankkeen ohjaajien aiempi tieto ja osaaminen osallisuuden kysymyksistä. Työpajoissa osallisuus rakentui asteittain edeten arjen vaikuttamisesta yhteisöön ja virallisiin vaikuttamisen tapoihin, sekä yksityisestä yleiseen. Työpajoissa mukana olevan opettajan roolia työpajassa ei ollut määritelty – opettaja sai halutessaan osallistua toimintaan. Suurimmaksi osaksi opettajat seurasivat tapahtumia taustalla, tekivät samalla muita töitä ja tarvittaessa puuttuivat häiriökäyttäytymiseen. Joissakin luokissa erityisesti hankkeen yhdysopettajan ollessa läsnä opettajan osallistuminen oli kuitenkin merkittävää: opettaja saattoi esittää ohjaavia kysymyksiä ja kommentteja hankkeen toimijoiden ohella, tarjota lisätietoja esimerkiksi koulussa tehtävien muutosehdotusten tueksi ja kiertää ryhmässä keskusteluttamassa nuoria, mikäli esimerkiksi aloitteen aiheen keksimisessä oli vaikeuksia. Työpajat toimivat kuitenkin erityisesti hankkeen ohjaajien ohjauksessa.

Erityisesti työpajoissa tehtävät ja menetelmät korostivat sitä, että nuoret saivat itse miettiä omia vaikuttamisen paikkojaan, tapojaan ja mahdollisuuksiaan, näitä avattiin yhteisissä keskusteluissa ja suhteutettiin hankkeen toimijoiden esittämiin tietoihin ja näkemyksiin vaikuttamisesta ja poliittisesta päätöksenteosta. Näin työpajoissa mahdollistettiin yhteinen uuden tiedon luominen erilaisia tiedonlähteitä tarjoten ja keskustelua korostaen, mutta osallistujien omis-

ta lähtökohdista. Tietoa luovan vuorovaikutuksen edellytyksenä on paitsi erilaisten näkökulmien tuominen esiin ja yhdessä uuden näkemyksen kehittäminen, myös tarvittava aika ja kiireetön tilanne, joka sallii keskustelun ja vaiheittaisen etenemisen (Tsoukas, 2009). Työpajoissa tämä toteutui hyvin. Osallistujat saivat itse päättää työpajan viimeisessä osassa, mihin teemaan halusivat muutosta oman aloitteen avulla. Tässäkin korostui vuorovaikutus ja yhteisen näkökulman muodostaminen: nuorille esiteltiin myös tämän hetken ajankohtaisia teemoja Oulussa, joihin halutessaan saattoi aloitteensa kiinnittää. Aloitteet tehtiin ryhmässä, joten ensimmäinen osa tehtävää oli ryhmän yhteisen näkemyksen muodostaminen. Havainnoinnin perusteella lähes kaikissa ryhmissä aloite syntyikin ryhmätyön tuloksena nuorten omista intresseistä. Kuitenkin suuri osa ryhmistä tarvitsi hankkeen ohjaajien tai joissakin tapauksissa opettajien apua aloitteen muotoilussa. Näissä kaikissa oli suurta ryhmä- ja luokkakohtaista vaihtelua ja sekä vuorovaikutustaidot ja ryhmädynamiikka, että näkemykset yhteiskunnallisista kysymyksistä vaikuttivat merkittävästi ryhmien työskentelyyn.

Työpajojen toimivuutta osallisuuden näkökulmasta tarkasteltaessa on hyvä tiedostaa, että Nuorten politiikkakoulu toimi kouluympäristössä ja nuoret eivät voineet itse päättää osallistumisestaan. Osallisuuden näkökulmasta koulukontekstilla on sekä positiivisia että negatiivisia seurauksia: nuoren valta päättää siitä, millä tavoin ja mihin lähteä mukaan oli pieni. Toisaalta koulukonteksti toimi osaltaan hyvin tiedon jakamisen ja oppimisen näkökulmasta, sillä paikalla oli valikoitumaton joukko sekä lähtökohtaisesti vaikuttamisesta kiinnostuneita että vähemmän kiinnostuneita osallistujia. Nuorten osallistuminen erilaisiin aktiviteetteihin pitääkin ymmärtää tältä pakollisuuden ja koulukontekstin tuomien käytänteiden pohjalta – toiminnasta kieltäytyminen tai ohjeiden vastaisesti toimiminen koulukontekstissa on samalla osoitus tottelemattomuudesta. Samoin toivotut osallistumisen tavat, kuunteleminen, aktiivinen osallistuminen ja tehtävien asiallinen tekeminen kiinnittyvät osaltaan koulukontekstiin. Erilaiset tehtävät nojasivat myös siihen, että nuori osallistuu ja jakaa näkemyksiään ja kokemuksiaan avoimesti ryhmässä uuden tiedon luomisen hengessä avoimesti luottavassa ja turvallisessa tilanteessa. Ryhmätöiden rakenteen ja ohjeistuksen voi myös katsoa tukevan osallistumista ja antavan mahdollisuuksia tuoda esiin omia näkemyksiä ja kokemuksia uusin tavoin. Erityisesti se, että osallistujat eivät olleet valikoituneet vapaaehtoisesti kuitenkin myös tuki osallisuuden toteutumista paikallisella tasolla koulussa ja kunnassa, sillä vain pieni osa nuorista oli aikaisemmin tehnyt esimerkiksi aloitteita tai kuullut monista osallistumisen ja vaikuttamisen kanavista. Työpajat avasivat kaikille siis osallistumisen mahdollisuuden.

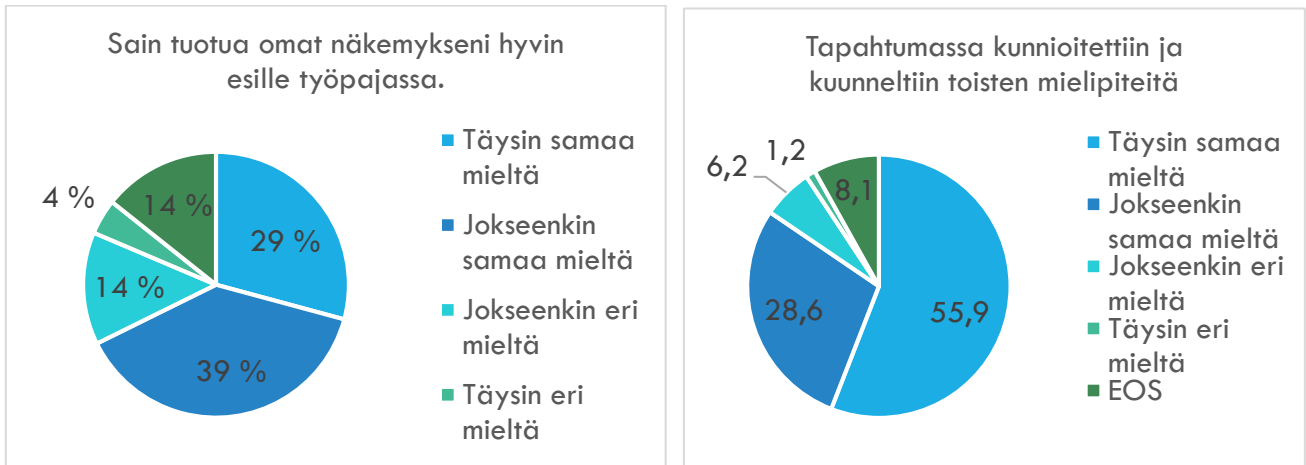
Toiminnan analyysissä korostui se, minkälaisessa ympäristössä ja keiden kanssa ajatusten jakaminen ja yhdessä kehittäminen on mahdollista ja mielekäästä. Osa nuorista koki luokkansa kanssa tehtävät ryhmätyöt epämieluisina. Ryhmäjako tehtiin osassa pilottikouluista siten, että nuoret saivat itse valita ryhmänsä ja osassa siten, että ryhmät määrittyivät ohjaajien tai opettajien jakamina. Tämä vaikutti joissakin tapauksissa merkittävästi ryhmätyöskentelyyn ja osallisuuden kokemukseen: valmiiksi tutuissa ryhmissä keskustelu oli vapaampaa ja tehtäviä tehtiin yhdessä, kun taas ryhmissä, joiden osallistujat olivat ulkopuolelta määrättyjä, keskusteluun osallistuminen ei aina ollut tasapuolista. Työpajan ohjaajat eivät pakottaneet osallistujia jakamaan ääneen näkemyksiään erityisesti omista vaikuttamisen paikoista ja tuntemuksista. Toiminnassa voitiinkin havaita, että vaikuttamisesta voitiin puhua myös yleisemmällä tasolla ja nuoret saivat yleensä itse valita, minkä verran he antavat tehtäviin omaa yksityisajatteluaan. Näin yhteinen tekeminen oli ryhmissä eritasoista ja tämä näkyi myös työpajakokemuksissa – tästä seuraavassa alaluvussa.

3.2 Nuorten demokraattisen kansalaisuuden kehittyminen

Demokraattisen kansalaisuuden vahvistaminen oli erityisesti työpajoissa yhteydessä nuorten aiempiin tietoihin ja kokemuksiin politiikasta ja vaikuttamisesta. Työpajoissa lähtökohdiana olivat nuorten omat näkökulmat, ja menetelmissä oli paikkansa sekä yksin ajattelulle että yhteiselle kehittämistyölle. Tiedon luomisen näkökulmasta tämä oli hedelmällinen lähtökohta, sillä vaiheittainen eteneminen toi esiin kaikkien osallistujien näkökulmat. Näistä alettiin rakentamaan yhteistä näkemystä, ja erityisesti aloitteenkirjoitusvaiheessa tärkeää oli, että keskusteluissa valittiin kaikille soveltuva teema, jota lähdettiin käsittelemään eteenpäin. Puheenaiheiden määrittäminen vuorovaikutuksessa vaikutti myös siihen, mistä ryhmissä keskusteltiin, ja luokan dynamiikan vaikutus oli suurta. Keskusteluissa ja ryhmätöissä olivatkin esillä varsin samantyyppisiä teemoja kaikissa kouluissa. Paikalliset teemat eivät olleet juuri esillä keskusteluissa ja tehtävissä, joissa pohdittiin sitä, miltä vaikuttaminen näyttää ja mitä on vaikuttaminen – näissä keskusteluissa pinnalla olivat kansainväliset ilmiöt, kuten Black Lives Matter, Pride, Donald Trump ja erilaiset sosiaalisen median yhtiöt. Kotimaisista teemoista läsnä olivat tietyt poliitikot ja taloudellinen tilanne, sekä ilmastonmuutos. Kuitenkin, kun tehtävissä keskityttiin aloitteiden pohtimiseen, teemat tulivat läheltä, omasta koulusta, vapaa-ajalta ja kunnan tasolta. Näissä keskusteluissa korostui se, miten paljon nuorilla oli tietoa oman arkielämänsä ympäristöistä ja muutosten tarpeesta monissa palveluissa. Vähemmän tietoa oli siitä, mihin olemassa oleviin rakenteisiin nämä palvelut liittyivät. Ohjaajien kanssa keskustelemalla nuoret löysivät kuitenkin aina laajemman kontekstin ja kohteen aloitteelleen. Ohjauksessa nuorille myös hahmottui, että omia tavoitteita ja muutosehdotuksia esim. aloitteissa on perusteltava ja näitä perusteita kirjotettiin aloitteisiin suurelta osin hankkeen ohjaajien kehoituksesta.

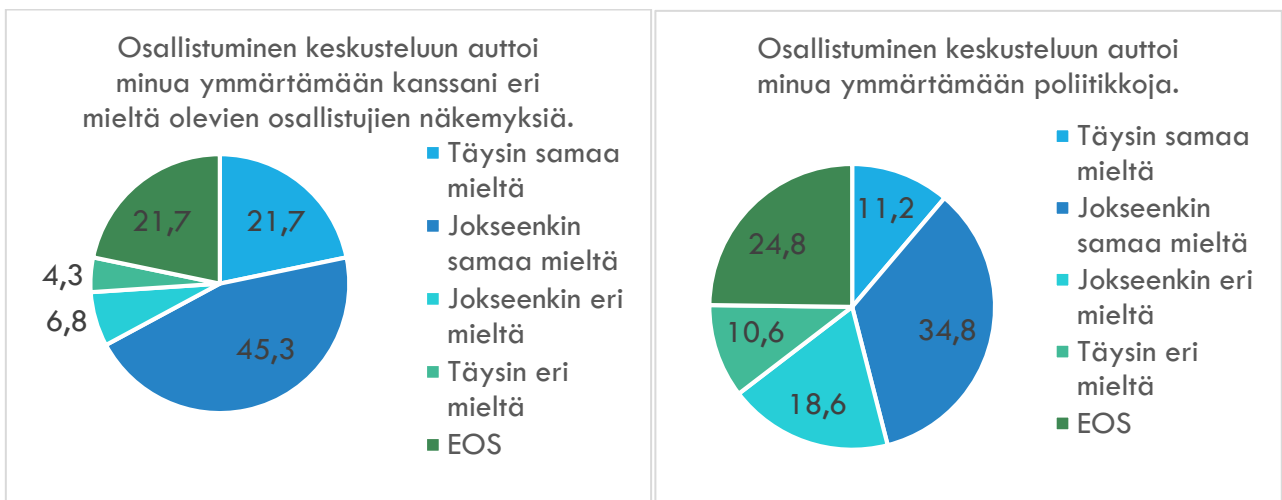
Huolimatta siitä, että osallistumisen ja osallisuuden toteutuminen oli eri ryhmissä hyvin erilaista, suuri enemmistö osallistuneista nuorista raportoi työpajojen jälkeen tehdyssä palautekyselyssä, työpajakokemuksen olleen lähtökoh-

taisesti mielekäs ja vaikuttamisen tapoja avaava. Noin 70% työpajan palautekyselyyn vastanneista koki osallistumisen jollain tasolla miellyttäväksi, 18% oli toista mieltä. Osallistujat kokivat myös pääsääntöisesti, että toiminta työpajoissa oli tasapuolista ja itsellä oli mahdollisuus osallistua työskentelyyn turvallisessa ilmapiirissä. Nuoret kokivat erityisesti, että ryhmäkeskusteluissa he tulivat kuulluiksi ja pystyivät osallistumaan yhteiseen tekemiseen. Yli 84% vastaajista koki jollain tasolla, että työpajassa kunnioitettiin ja kuunneltiin toisten mielipiteitä, ja 67% koki, että sai tuotua näkemyksensä esille. Sekä nuorten vastauksista että työpajojen havainnoinnista voidaan sanoa, että hankkeen menetelmät innostivat suurta enemmistöä nuorista toimimaan ryhmässä, ja ryhmässä toimiminen koettiin luontevaksi. Suurella osalla oli myös halua keskustella vaikuttamisesta, politiikasta ja oman ympäristön kehittämisestä: "Kivaa oli miettiä ryhmässä ideoita ja kun sai tuoda oman mielipiteen esille. Yksilötehtävät eivät olleet hirveän kivoja." Tuloksista näkyy kuitenkin myös, että pieni, mutta kuitenkin huomattava osa, 18% vastaajista koki, että ei saanut näkemyksiään esiin työpajassa (Kuvio 10).

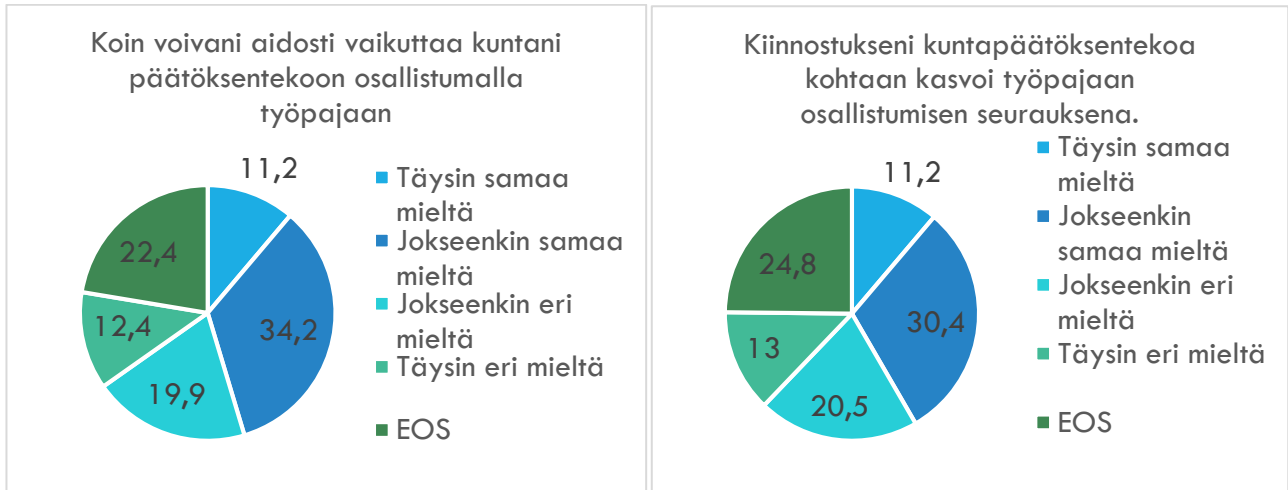
Kuvio 10: Kokemukset kuulluksi tulemisesta ja osallistumisen mahdollisuuksista.

Kokemukset ryhmätyöskentelystä olivatkin moninaisia – osa raportoi erityisesti, että keskustelutehtävien tekeminen oli mukavaa, mikäli sai itse päättää ryhmänsä: "Olisi helpompaa toimia ihmisten kanssa jotka tuntee, vaikka uudetkin ihmiset olivat ihan kivoja, kavereiden kanssa tulisi enemmän ideoita ja työskentely olisi helpompaa". Myös osallistujat havaitsivat, että ryhmät olivat erilaisia: "Kivaa tehdä asioita ryhmissä, mutta ei ehkä tietyissä ryhmissä pystynyt sanomaan omaa mielipidettä niin hyvin." Työpajat toimivatkin samalla yhteistyön ja keskustelun harjoittelun paikkoina ja nuoret saivat myös kokemuksia sekä kuuntelemisesta että kuulluksi tulemisesta. 67% vastaajista koki osallistumisen keskusteluun auttaneen ymmärtämään eri mieltä olevien osallistujien näkemyksiä, kun vain n. 11% oli eri mieltä. Keskustelut auttoivat myös osallistujien mukaan ymmärtämään poliitikkoja (46% samaa mieltä, n. 29% eri mieltä), joskaan ei yhtä paljon kuin kanssakeskustelijoita. (Kuvio 11)

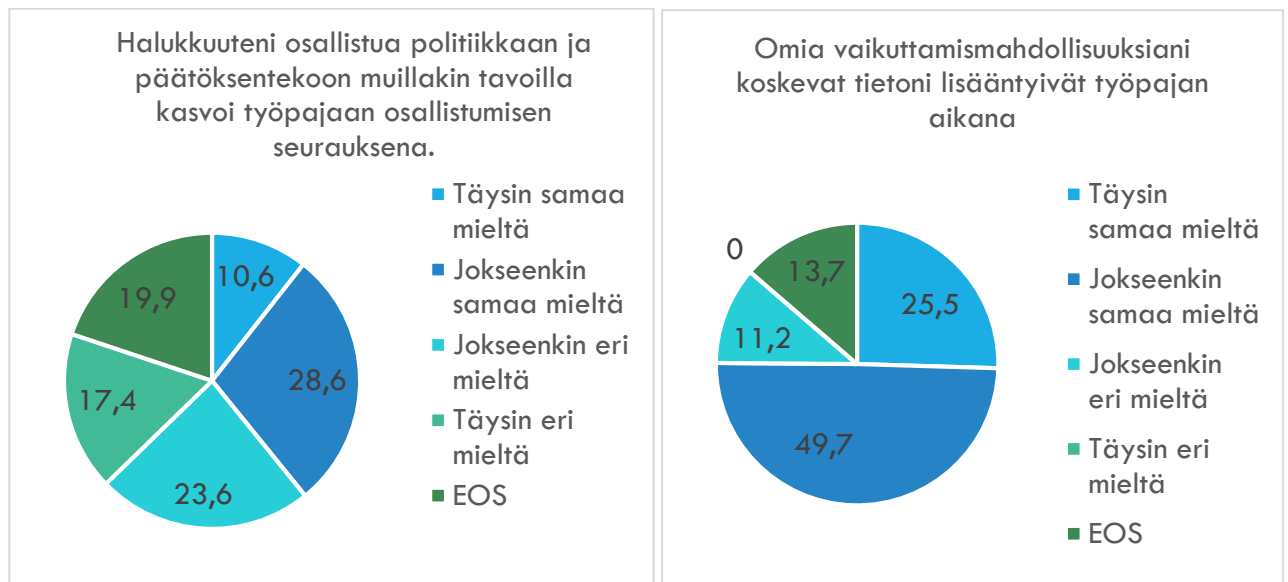
Kuvio 11: Osallistuminen keskusteluun ja toisten ymmärtäminen.

Yli 40% vastaajista kertoi kiinnostuksensa kuntapäätöksentekoa kohtaan kasvaneen työpajaan osallistumisen seurauksena, n. 33% oli tästä eri mieltä ja huomattava osa vastaajista ei osannut sanoa. Työpajoista saatiin uutta tietoa vaikuttamisesta ja päätöksenteosta, mutta osallistujien ei ollut aina helppoa yhdistää työpajan tekemisiään kunnalliseen vaikuttamiseen. Vastaajista noin 45% koki voineensa aidosti vaikuttaa kunnan päätöksentekoon osallistumalla työpajaan, kun taas n. 30% oli päinvastaista mieltä.

Kuvio 12: Kokemus vaikuttamisesta ja kiinnostuksen kasvaminen.

Työpajat innostivat vajaata 30% osallistumaan politiikkaan ja päätöksentekoon, kun taas yli 40% oli eri mieltä väitteestä. Työpajoihin osallistumisen koettiin kuitenkin erityisesti lisänneen nuorten tietämystä omista vaikutusmahdollisuuksista: noin 85% koki saaneensa työpajoissa lisää tietoa vaikuttamismahdollisuuksista. Voidaankin sanoa, että työpajat toimivat erityisen hyvin tietämyksen lisääjinä siinäkin tapauksessa, että osallistujia ei kokenut osallistumisen lisänneen omia vaikuttamisenhaluja (Kuvio 13).

Kuvio 13: Koetut muutokset tietämyksessä ja toimintahalukkuudessa.

Loppukyselyssä nuoret arvioivat kokemustaan koko Nuorten politiikkakoulusta. Näissä vastauksissa 58% oli positiivisia kuvauksia kokemuksista ja opituista asioista, 9% negatiivisia ja vajaa 20% epätietoisia. Hankkeesta positiivisesti kertovissa vastauksissa korostui se, että osallistuminen Nuorten politiikkakouluun oli yleisesti ottaen kivaa. Jotkut vastaajat olivat arvioineet kokemustaan tarkemmin erityisesti korostaen joitakin toimintamuotoja: ”Minulle jäi mieleen politiikkakoulusta se miten nuoret voivat vaikuttaa asioihin ja se kun tehtiin kuntalaisaloite pienryhmän kanssa.”, ”Oli kivaa kun tehtiin ryhmissä tehtäviä.” ”Oli ihan kivoja juttuja mitä tehtiin”, ”Jäi mieleen mukava ryhmätyöskentely ja pelit”, ”Jäi mieleen kun tehtiin aloitteita koulussa nuorten politiikkakoulun avustuksella.” Kokemuksessa arvostettiin vapautta ja rentoutta: ”Kivaa oli toimia ryhmässä ilman ohjaajien painostusta. Töiden tekeminen oli siis vaivattomampaa kun ohjaajat eivät painostaneet oppilaita tekemään niitä.” ”Kuvittelin sitä enemmän ”tiukaksi” hommaksi, mutta se olikin kivemman kuuloista.” Osa nuorista koki myös saaneensa Nuorten politiikkakoulusta tietoa ja kannustusta vaikuttamiseen – hanke toi esiin erilaisia vaikuttamisen tapoja ja korosti nuorten jo tekemää arjen vaikuttamistyötä: ”mieleen jäi erilaiset vaikuttamistavat”, ”Oli ihan kiva saada tietoa miten itse pystyy vaikuttamaan”, ”Esitykset oli hyviä ja varmasti nosti monen kiinnostuksen politiikkaan”, ”Oli kivaa kun sai oppia vaikutusmahdollisuuksista”, ”Oli kiva huomata, ettei vaikuttaminen ole välttämättä vaikeaa”. Joissakin vastauksissa korostui uuden tiedon saaminen nuorisovaltuustosta: ”Oli kiva kun joku tuli kertomaan nuorisovaaleista lukiolle” ja ”Oli myös kiva kun kerrottiin Nuorisovaltuustosta (en ollut kuullut siitä ennen)”. Negatiivisissa kommentteissa (9%) ei juurikaan annettu perusteluja tai kuvattu kokemusta tarkemmin. Jotkut osallistujat kokivat sisällön tylsäksi ja toteutuksen ei-innostavaksi: ”Politiikka ei niinkään kiinnosta”, ”jatku liian pitkään”, ”Vähän tylsää, ei ole mielessä ratkasua asiaan”. Vajaa 20% vastanneista ei enää alkuvuodesta 2021 muistanut osallistumisestaan mitään tai vastasi vain ”En tiedä”.

4. Nuorten politiikkakoulun toiminnan ulkoiset vaikutukset

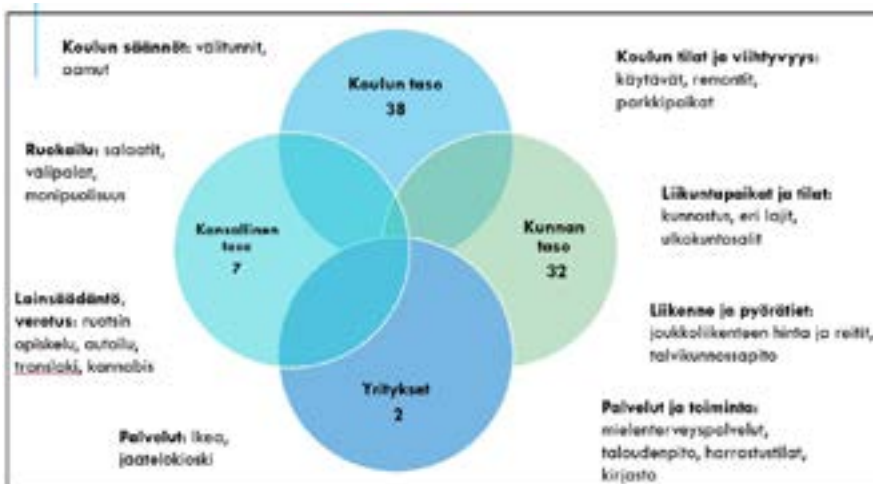
Tässä luvussa käsitellään Nuorten politiikkakoulun ulkoisia vaikutuksia, eli hankkeen suoran vaikutuspiiriin ulkopuolisia muutoksia ja muutosvaatimuksia tutkimuksen näkökulmasta. Käsitellyssä ovat hankkeessa luotu uusi tieto muutosta vaativista paikoista paikallisella ja myös valtakunnallisella tasolla sekä hankkeen mahdolliset vaikutukset kunnalliseen päätöksentekojärjestelmään ja päätöksentekokulttuuriin. Tässä luvussa vastataan tutkimuskysymyksiin:

- Minkälaisia vaikutuksia Nuorten politiikkakoulun toiminnasta oli päätöksentekojärjestelmän kannalta?
- Mitä vaatimuksia ympäristölle Nuorten politiikkakoulun toiminnasta syntyy?

Nuorten politiikkakoulun toiminta jatkuu edelleen raporttia kirjoitettaessa ja hankkeen vaikutuksia päätöksentekojärjestelmään on vielä mahdotonta määritellä. Tässä luvussa analysoidaan erityisesti sitä, minkälaisia vaatimuksia Nuorten politiikkakoulun onnistunut toiminta asettaa ympäröivälle yhteiskunnalle ja olemassa oleville järjestelmille paikallisesti ja kansallisesti. Miten hankkeessa kehitetyt menetelmät toimivat osana laajempaa kontekstia?

4.1 Nuorten politiikkakoulussa kehitetty aloiteprosessi

Nuorten politiikkakoulun toiminnasta konkreettisin vaikutus kunnallisen ja laajemmankin tason päätöksentekoon oli työpajoissa alkanut ja kouluissa jatkettu aloitteidentekoprosessi. Nuoret kehittivät työpajojen kolmannessa vaiheessa aloitteita valitsemistaan teemoista. Näiden aloitteiden tekoprosessissa korostui avoimuus: työpajojen ohjaajat esittelivät aluksi erilaisia aloitteenteko- ja palautejärjestelmiä Oulun kaupungissa, samoin kuin mahdollisia teemoja, joihin muutostoiveita ja aloitteita voisi suunnata. Tämän jälkeen ryhmäkeskusteluissa nuoret saivat keskustelussa päättää kaikille sopivan aiheen, josta aloite kirjoitettiin. Aloitteessa tuli myös antaa perustelut ja osoittaa aloite jollekin taholle. Nuoret tekivät lopulta yhteensä 79 aloitetta, joissa esitettiin muutoksia kunnan, koulujen ja myös valtion tasolla. 32 aloitetta käsiteltiin teemoja kunnallisella tasolla, 38 koski suoraan oman koulun kehittämistä. 7 aloitetta oli suunnattu kansallisiin teemoihin ja 2 yrityksiin. Yhteenveto aloitteista ja niiden käsittelemistä teemoista on Kuviossa 14.

Kuvio 14: Nuorten politiikkakoulussa tehdyt aloitteet.

Aloitteiden teemat paljastavat, minkälaisiin arkielämän ja vapaa-ajan haasteisiin nuoret törmäävät – aloitteista voidaankin nähdä, että nuorilla on paljon tietämystä siitä, miten erilaiset palvelut ja ympäristöt toimivat – erityisesti liikunnan, vapaa-ajan ja liikenteen näkökulmat olivat aloitteissa esillä kunnallisella tasolla. Nuoret pystyivät osoittamaan omasta näkökulmastaan paikkoja, jotka kaipaavat kunnostusta tai toimintoja, joissa on aukkoja. Nuorten itsestä lähteneet keskustelut vaikuttivat siihen, että suurin osa aloitteista kohdistui heidän omaan kouluunsa, teemoina erityisesti koulun tilat, ruokailu ja opiskelun organisointi. Näissä aloitteissa voidaan nähdä, miten koulukohtaisesti kehitysehdotukset vaihtelivat: kouluissa oli selvästi omat hankaluutensa, jotka opiskelijat ryhmässä heti tunnistivat ja pystyivät myös nopeasti muotoilemaan, mitä olisi tehtävä. Tällaiset teemat, kuten epäviihtyisät koulutilat ja välituntien vietto, olivat myös sellaisia, että nuoret kertoivat usein näistä asioista usein keskusteltavan nuorten keskuudessa – monissa tapauksissa muutoksia oli jo vaadittu, mutta mitään ei ollut tapahtunut. Kunnallisen tason aloitteissa korostuivat ulkoliikuntapaikkojen kehittäminen ja ulkoliikuntasalit. Näissä keskusteluissa nuorilla oli näkökulmana oma viihtyvyys ja omat elämän alueet. Toisena suurena kunnallisena kehittämiskohteena nähtiin liikenne, joukkoliikenteen toimivuus ja pyöräteiden kunnostus. Pienempi osa aloitteista kohdistui teemoihin, jotka eivät suoraan koskeneet nuorten omaa elämää – tällaisia oli joitakin, mm. vanhainkoteja ja kaupungin varojen käyttöä koskevat aloitteet. Aloitteentekoprosessia analysoitaessa teeman hakeminen ja yhteydet nuorten omaan elämään olivat myös pinnalla – vain joissakin ryhmissä herätti keskustelua se, voidaanko tätä tilaisuutta käyttää siihen, että vaaditaan itselle jotakin, vai pitäisikö ajatella muita ihmisryhmiä. Monissa aloitteissa perusteluissa kuitenkin näkyivät laajemmat yhteiskunnalliset teemat, kuten ilmastomuutoksen hidastaminen, yhteisten rahojen oikeudenmukainen käyttö ja terveys.

Aloitteiden teemoista voidaan huomata, miten sidoksissa eri teemat ovat toisiinsa ja miten erityisesti kunnallisissa teemoissa, liikenteen järjestelyissä, koulujen ruokailussa ja liikuntapaikkojen toiminnassa sekoittuvat kunnalliset ja paikallisemmat, koulun kysymykset, ja miten nämä ovat itse asiassa kytköksissä myös yritysten toimintaan – vaikuttamisen näkökulmasta tämä on tietenkin haastavaa – mikä on se taho, johon pitäisi ottaa yhteyttä ja kuka päättää mistäkin. Näiden sidoksien esiin tuominen ja ymmärtäminen olisi yksi teema, joka valaisisi päätöstenteeon ajoittaisista hitautta ja mutkikkautta. Opiskelijoiden keskusteluissa tietämys näistä kytköksistä ei juurikaan ollut esillä – ei myöskään se, miten erilaiset arkisetkin asiat, kuten koulun parkkipaikat, pihat ja puistot ovat osa laajempaa kunnan rakennetta, ei koulun sisäisesti ratkaistavissa.

Nuoret kirjoittivat aloitteet pääsääntöisesti valmiiksi työpajassa, mutta aloitteiden viimeistely ja toimittaminen oikeille tahoille jäi koulujen vastuulle. Aloitteiden käsittelyssä koulut tekivät erilaisia ratkaisuja. Joissakin tapauksissa kouluja käsittelevät aloitteet esiteltiin rehtorille omassa esittelytilaisuudessa tai toimitettiin koulun johdolle käsiteltäväksi. Aloitteita lähetettiin myös meneillään olevaan Lasten tasavalta -ohjelman tiedonkeruuseen, jota kautta aloitteet kulkeutuivat oikeusministeriöön koululaisaloitteina. Osa erityisesti kuntaa koskevista aloitteista toimitettiin eteenpäin myös hankkeen ohjaajien kautta. Osa nuorista sai myös mahdollisuuden syöttää aloitteet kansalaisaloitejärjestelmään. Opettajat kuvasivat aloitteiden prosessia näin: ”Aloitteet laadittiin, niitä käsiteltiin ja muokattiin yhdessä, tämän jälkeen esiteltiin koulun rehtorille yhteiskuntaopin tunnilla ja kirjoitettiin puhtaaksi. Lopuksi oppilaat veivät itse henkilökohtaisesti aloitteet koulun johdolle.” ja ”Rehtori kävi joka ysluokassa kuuntelemassa kaikki aloitteet ja niistä keskusteltiin ja ne luovutettiin rehtorille. Kaupunkia koskevat annettiin politiikkakouluun. Näitä ei ole ollut aikaa seurata, koska meillä oli talousasiat menossa silloin.” Suuri osa aloitteista on kuitenkin vielä käsittelemättä. Aloiteprosessi osoittautuikin kouluissa haastavaksi, sillä koulujen aikataulut ja arki eivät mahdollistaneet aloiteprosessin jatkamista työpajojen jälkeen. Erityisesti aloitteiden seuraaminen pohditutti osallisia ja vaikutusten havaitseminen on vielä kesken.

4.2 Päätäjien ja opettajien osallistumiskokemukset

Nuorten politiikkakoulun soveltuminen laajempaan käyttöön muissa konteksteissa ja koulujen toiminnassa jatkossa oli esillä hankkeeseen osallistuneiden päätäjien ja opettajien kokemuksissa.

Päätäjät

Päätäjät osallistuivat Nuorten politiikkakoulussa päättäjävierailuihin. Päätäjien näkökulmasta osallistuminen oli mielekäästä, sillä nuorten näkökulmiin tutustuminen ja vaikuttamiseen innostaminen koettiin tärkeäksi: ”Haluan tutustua nuoriin ja nuorten asioihin sekä rohkaista nuoria mukaan vaikuttamaan. Itse en nuorena saanut tukea tai suuntaa omalle yhteiskuntatutkimukseni purkamiseen, joten tämä on tosi hyvä juttu!” Nuorten politiikkakoulu mahdollisti myös tiedonsaannin nuorista, koulumaailmasta ja uusista ideoista omaan toimintaan: ”Olen erittäin kiinnostunut lisäämään nuorten tietoisuutta ja aktiivisuutta yhteiskunnallisten asioiden hoitamiseksi. Samalla saan itse kontaktia nuoriin ja heidän elämäntilanteeseensa. Nuorilla on paljon raikkaita ideoita politiikan sisällöistä.” Nuorten politiikkakoulu toimikin ihan konkreettisesti tuomalla päätäjiä ja nuoria yhteen uudella tavalla – osa päätäjistä raportoi, että heidän kontaktinsa nuoriin oli muuten vähäistä, ja yhteistyötä toivottiin enemmänkin. Vaikka suurin osa tutkimukseen osallistuneista päätäjistä oli tietoisia kummitoiminnasta ja oli joskus ollut yhteydessä omaan kummivaltuutettuunsa, ei yhteistyö yleensä ennen Nuorten politiikkakoulua ollut ollut aktiivista. Päätäjävierailuissa nuorisovaltuutetut ja kaupunginval-

tuutetut saivat myös tietoa toisistaan ja tutustuivat toistensa taustoihin ja toimintaan. Osallistuminen olikin positiivinen kokemus, mutta etätapahtumat jäivät etäiseksi: ”Annettu aika meni siivillä. Oli mukava kertoa kokemuksista nuorille ja kuulla myös nuoren onelaisen oma päättäjäpolku. Etäyhteys toimi hyvin, vaikka en saanut minkäänlaista kontaktia osallistuvan koulun nuoriin.” Oli vähän outoa puhua teamsissa oppilaille, kun ei ollut mitään käsitystä, minkälainen porukka kuulijoita oli. (Videokuva koululta ei näkynyt.) Sinänsä ihan mukava kokemus.”

Päättäjävierailut sijoittuivat pääasiassa ennen työpajoja, joten päättäjät eivät saaneet tietoonsa nuorten tekemiä aloitteita. Osa päättäjistä toivoikin saavansa enemmän tietoa nuorten tilanteista ja toiveista, vaikka näistä saatiin jonkin verran tietoa myös nuorten esittämien kysymysten kautta. Päättäjävierailut herättivät päättäjiä miettimään, miten paljon nuoria kuullaan päätöksenteossa ja minkälaisia haasteita ja kiinnostuksen kohteita nuorilla on: ”Haluaisin kuulla nuorten mielipiteitä päätöksenteossa oleviin asioihin. Mitä nuoret ajattelevat etäkoulusta, kouluverkosta, harrastusmahdollisuuksista Oulussa, mielenterveyspalveluista jne.” Voidaankin nähdä, että osallistuminen ja osallisuus on vastavuoroinen prosessi ja myös päättäjät toivoivat osallistumismahdollisuutta nuorten keskusteluihin.

Opettajat

Opettajat pystyivät parhaiten osallistumaan päättäjävierailuihin, kun taas työpajat asettuivat useiden oppituntien paikalle koulujen arjessa. Näin ollen paikalla oli yleensä sen aineen opettaja, jonka tunti olisi ollut meneillään. Tämän takia varsinaiset nuorten politiikkakouluun osallistuvat vastuupettajat eivät pääsääntöisesti olleet itse seuraamassa työpajoja kuin osittain omien mahdollisuuksiensa mukaan. Opettajien kokemukset hankkeesta olivat positiivisia – toimintatapojen nähtiin olevan kytkettävissä opetukseen sellaisenaan tai pienin muutoksin. Opettajat tunnistivat Nuorten politiikkakoulun merkityksellisyyden ja halusivat järjestää nuorille mahdollisuuden osallistua, vaikka järjestäminen oli haastavaa sekä koronarajoitusten että koulun kiireisen arjen vuoksi. Demokratiakasvatus ja päättäjien tuominen kouluun koettiin tärkeäksi: ”Aktiivinen kansalaisuus ja demokratiataidot ovat tulevassakin opetussuunnitelmassa mukana ja erittäin tärkeitä taitoja. Ne ovat aiheina myös sellaisia, että ne on helppo yhdistää oppiaineraajat ylittäviin opintojaksoihin. Poliittikkakoulu antoi mahdollisuuden kokeilla erilaisia työtapoja ja mahdollisti hienon päättäjävierailun.” Osallistuminen tapahtui pääasiassa yhteiskuntaopin puitteissa, mutta toiminta jakaantui usean eri tunnin ajalle. ”Osallistuminen tapahtui pääasiallisesti yhteiskuntaopin oppitunneilla, joskin käsittelyaikataulu ei sattunut aivan parhaalla mahdollisella tavalla aiheiden lukuvuosikohtaiseen järjestykseen (vaikuttaminen kokonaisuutena käsitellään 9. luokan keväällä).” Kouluilla tunnistettiin myös hankkeen yhteys muihin ajankohtaisiin teemoihin ja mahdollisuudet hyödyntää työpajoja ryhmäytymisessä: ”Katsoimme lukiolla, että politiikkakoulu sopii todella hyvin tiimijakson tavoitteisiin. (...) Tiimijakson rakenne kulki hienosti politiikkakoulun mukana myös lukiolla pidetyissä työpajoissa, sillä niissä nuoret olivat mukana samoina tiimeinä, joissa he toimivat myös muuten ko. jakson aikana.” Opettajat kokivat haasteelliseksi sovittaa osallistumista muuhun koulutyöhön: ”Vaikeutti se, että omat oppitunnit ovat tietenkin myös päiväsaikaan eli päällekkäin tämän projektin päivällä tapahtuvien juttujen kanssa. Se vaikeutti, että ei voi ottaa sijaisia oppitunneille, kun itse on tähän liittyvässä. Helpotti mm. se, että hankkeen koulussa järjestettävä työpaja järjestyi nopeasti.” Opettajat myös pohtivat etäkokemuksen ja lähityöskentelyn välisiä eroja: ”Etäyhteyksin toteutetut Nuorten politiikkakoulun osa-alueet mahdollistivat oppilaiden osallisuuden kenties helpommin kuin lähiopetuksessa, joskin osalle nuorista tämä saattoi saada aikaiseksi osa-alueiden jäämisen etäiseksi. Koululla järjestetty tapahtuma osallisti oppilaita konkreettisemmin.” Tukea sovitteluun toi hankkeen työntekijöiden joustavuus ja se, että voitiin luottaa hankkeen ohjaajien panokseen työpajojen toteuttamisessa.

Koronasta johtunut etätyöskentely helpotti hieman opettajien osallistumista hankkeen suunnittelu- ja tiedonjakotilaisuuksiin, jotka järjestettiin täysin etänä Teamsissa. Opetusjärjestelyissä korona aiheutti kuitenkin paljon lisätyötä ja haasteita: ”Korona aiheutti lähinnä ongelmia, koska tavoitelimme nimenomaan lähityöskentelyä (työpajat, vierailija) ja sen toteutumista sai tosissaan jännittää. Kaikki sujui kuitenkin onneksi hyvin. (...) Lukiomme lukujärjestys on aiheuttanut pulmaa esim. nuorten tekemien aloitteiden eteenpäin viemisessä.” Hankkeen sisältöön oltiin hyvin tyytyväisiä jo sellaisenaan, mutta kysyttäessä kehittämiseen opettajilla oli näkemyksiä lähinnä sisällön suhteen: koettiin, että Nuorten politiikkakoulun menetelmiä voitaisiin kehittää erityisesti poliittisen tiedon arvioinnin suuntaan. Tämän tarve näkyi myös työpajojen havainnoinnissa: painotus oli nuorten olemassa olevissa tiedoissa ja käsityksissä, joihin ohjaajat antoivat välikeskusteluissa ja ohjaavassa vuorovaikutuksessa uutta tietoa, haastoivat hakemaan tietoa omien perustelujen tueksi ja toivat esiin laajempia ajankohtaisia, myös paikallisia teemoja. Teemojen kytkeminen kriittiseen luku-taitoon ja informaatiolukutaitoon ihan konkreettisesti tehtävien tasolla, nähtiinkin kehittämisen mahdollisuudeksi: ”Ehkä asiaa, mitä opetamme koulussakin eli miten pitää päänsä kylmänä, pysyä järkevänä siinä varsinkin netin tieto ja uutismateriaalitulvassa, miten erottaa feikki oikeasta. Miten toimia oikein.” Tässä korostuu laajempi hankkeen teemojen kytkeminen osallisuuden ja yhteisöllisyyden teemoihin: tavoitteena demokraattisen kansalaisuuden tukemisessa on sen hahmottaminen, miten oma toiminta rakentaa yhteisiä olosuhteita, myös eettisestä näkökulmasta.

Tutkimuksen systeeminen näkökulma mahdollistaa eri toimijoiden tavoitteiden ja toiminnan tulosten tarkastelun kokonaisuutena. Tästä näkökulmasta voidaan tarkastella työpajojen, päättäjävierailujen ja hankkeen tiedotustoiminnan yhteisvaikutuksina kehittyneen demokratietoisuuden, vaikuttamisen halun kasvamisen ja aloitteiden ja muiden muutostoiveiden ääneen lausumisen asettamia vaatimuksia päätöksentekojärjestelmälle. Toisaalta voidaan tarkastel-

la, miten päättäjien näkökulma hankkeeseen ja kehittynyt halu olla yhteydessä nuoriin vaikuttaa koko järjestelmään, samoin opettajien toiveet. Hankkeessa muodostunut systeemi, menetelmien avulla tavoiteltu muutos eli tulokset on kuvattu kuviossa 15.

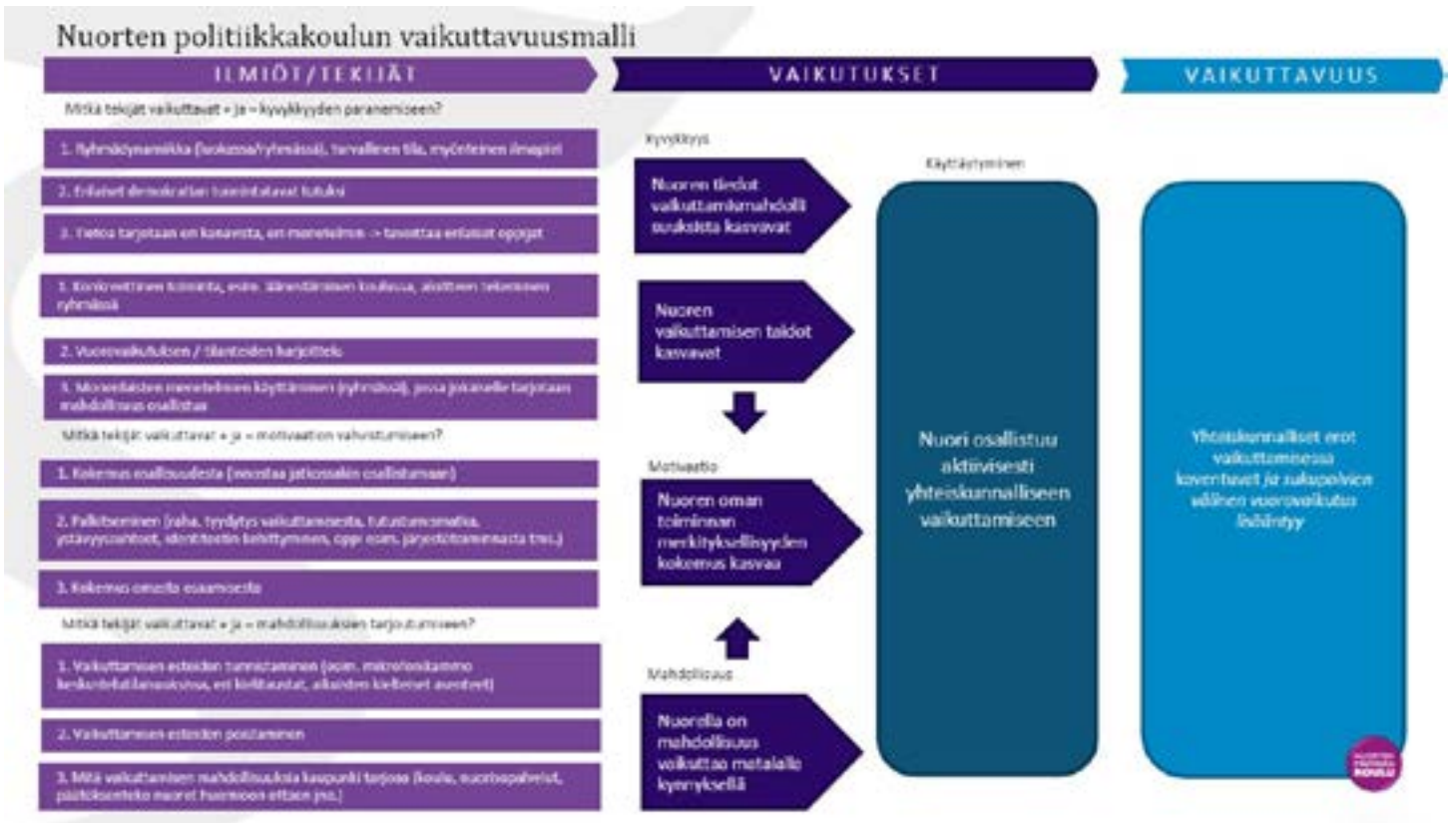

Kuvio 15: Nuorten politiikkakoulun toiminta, vaikutukset ja hankkeen tavoittelemaat muutokset.

Nuorten politiikkakoulun vaikuttavuus nouseekin erityisesti siitä, miten hankkeen sisäiset vaikutukset, erityisesti nuorten kokemukset, kehittyneet taidot, vaikuttamisen halu ja vaikuttamisen mahdollisuudet yhdistyvät eri tahojen yhteistyössä. Nuorten politiikkakoulun vaikutukset kunnalliseen päätöksentekojärjestelmään ovatkin edelleen auki, mutta tarkastelussa voidaan nähdä, minkälaisia haasteita ja mahdollisuuksia aloiteprosessien käynnistäminen asettaa muulle ympäristölle. Sisällöllisten kysymysten, kuten jo olemassa olevien hankkeiden ja tehtyjen aloitteiden, tuominen osaksi pohdintaa onkin tärkeää vaikuttavan toiminnan kehittymisen näkökulmasta. Samoin aloitteiden perusteleminen ja omien perustelujen vahvistaminen vaikkapa tutkitulla tiedolla on olennaista. Erityisen tärkeä on kuitenkin hahmottaa, mihin tahoon vaikutetaan ja miten oma toiminta lopulta vaikuttaa päätöksentekoon. Näihin Nuorten politiikkakoulun toiminta antaa mahdollisuuksia, mutta toiminnan jatkuminen kouluissa on tärkeää, sillä päätöksentekoprosessit ovat pitkiä ja vaikutukset syntyvät hitaasti.

5. Johtopäätökset ja suositukset

Tutkimuksen tavoitteena oli tarkastella Nuorten politiikkakoulun tavoitteiden toteutumista osallistuneiden nuorten, opettajien, päättäjien ja muiden hankkeeseen osallistuneiden toimijoiden näkökulmasta. Tutkimustuloksena voidaan todeta, että Nuorten politiikkakoulu onnistui osallistamaan toimintaansa paikallisia nuoria ja aikuisia suunnitelmien mukaan. Tässä apuna olivat hyvät edellytykset: hankkeen taustalla olevat näkemyksen osallisuudesta ja vaikuttamisesta, hankkeen toimijoiden sitoutuminen toimintaan Oulun kaupungissa ja hankkeen toteuttajien hyvät verkostot muihin toimijoihin. Vaikka yksittäisen hankkeen vaikutuksia ei voida suoraan mitata tai osoittaa, sillä käsitysten ja asenteiden kehittyminen liittyy moniin muihinkin nuorten elämässä ajankohtaisiin asioihin, tutkimuksen avulla pystyttiin selvittämään, miten erilaiset toimintamuodot vahvistivat osallistumista ja osallisuuden kokemuksia hankkeen toiminta-aikana ja miten hankkeen toiminta asettui osaksi laajempaa kontekstia. Hankkeeseen osallistuneet nuoret raportoivat pääsääntöisesti saaneensa erityisesti järjestetyistä työpajoista uutta tietoa päätöksenteosta ja kehittäneensä myös omia ideoita omista vaikuttamisen tarpeistaan käsin. Nuorten politiikkakoulu onnistui myös toiminnallaan herättämään kiinnostusta eri tahoilla, ja hankkeen työntekijät olivat aktiivisia toiminnan esittelemisessä ja tiedon jakamisessa monissa eri kanavissa. Nuorten politiikkakoulun toimintaa ollaankin vakiinnuttamassa osaksi Oulun kaupungin toimintaa. Toimintaa ollaan myös levittämässä kansallisesti Nuorten politiikkakoulun oppimateriaalin ja työpajakoulutusten muodossa. Nuorten politiikkakoulun toimijat ja sidosryhmät kehittivätkin tämän tutkimusraportin tuloksiakin hyödyntäneen vaikuttavuusmallin kouluttaja Jonna Heliskosken avulla (Kuvio 16).

Kuvio 16: Nuorten politiikkakoulun vaikuttavuusmalli.

Nuorten politiikkakoulun toiminnan vaikuttavuuden voidaan nähdä syntyvän osallistumisen mahdollisuuksia, motivaatiota tai halua ja demokratiatietoja ja taitoja kehittämällä. Näin tavoitteena on se, että vaikuttamisen yhteiskunnalliset erot kaventuvat ja sukupolvien välinen vuorovaikutus lisääntyy. Tähän hankkeen esittämällä toimintamallilla on tutkimuksen mukaan hyvät mahdollisuudet.

Kaiken kaikkiaan Nuorten politiikkakoulun toiminta asettui tukemaan erityisesti nuorten osallisuutta paikallisissa virallisissa ympäristöissä, ja onnistui tuomaan esiin ja kehittämään yhteyksiä nuorten ja paikallisen päätöksenteon välille. Nuorten politiikkakoulun toiminnan vaikuttavuus tulikin erityisesti sen toiminnasta pilottikoulujen kanssa ja siinä työpajojen rooli oli merkittävä: työpajoissa osallistujat pohtivat omaa suhdettaan vaikuttamiseen ja päätöksentekoon ja tekivät konkreettisesti aloitteita omaan lähiympäristöönsä, kaupunkiinsa ja koko Suomeen liittyen. Sen sijaan Nuorten politiikkakoulun toiminta instituutioiden ja virallisten vaikuttamisen kanavien ulkopuolella jäi vähäisemmäksi. Tämä johtui suurelta osin koronasta, sillä vapaamuotoista, koulun ulkopuolista toimintaa ei pystytty järjestämään, ja myös nuorilla oli varsin rajalliset mahdollisuudet organisoida omaa toimintaa koronarajoitusten takia. Nuoret kuitenkin kokivat erityisesti työpajoissa saaneensa uutta tietoa siitä, miten moninaista vaikuttaminen on ja miten eri tavoin arjessa toimimalla voidaan vaikuttaa ja jo vaikutetaan omien valintojen ja tekojen kautta. Tutkimustuloksista voidaan päätellä, että tarvetta käsitellä vaikuttamisen teemoja erityisesti keskustelevalle ja toimintaan käytännössä ohjaavilla menetelmillä on. Tutkimus myös osoitti, miten menetelmät toimivat jo sellaisenaan, ja mitä osa-alueita kehittämällä hankkeen toimintatavat voivat vaikuttaa kunnalliseen päätöksentekoon ja nuorten demokratiataitojen edelleen kehittämiseen.

Tutkimuksen tuloksena voidaan todeta, että Nuorten politiikkakoulussa kokeillut menetelmät ovat helposti skaalattavissa toimimaan erilaisissa ympäristöissä. Tarkastelun perusteella voidaan esittää suosituksia toiminnan vakiinnuttamiseen, menetelmien kehittämiseen ja päätöksentekojärjestelmän prosesseihin liittyen (Kuvio 17).

Kuvio 17: Suositukset Nuorten poliittikoulu -kokeilun tutkimuksen perusteella.

Nuorten poliittikoulun toiminta asettuu hyvin osaksi koulujen demokratiakasvatusta ja yhteiskuntaopin teemoja, mutta tarjoaa mahdollisuuden myös monialaiseen oppimiseen eri opintojaksoilla, mm. äidinkielen, viestinnän ja vuorovaikutuksen osa-alueilla. Toiminnan tarkastelu osoitti, että työpajoista ja päättävierailuista voidaan kehittää entistä vaikuttavampia prosessimaisen lähestymistavan avulla, valmistautumalla vierailuihin, suunnittelemalla vuorovaikutuksen välineitä ja tapoja keskusteluyhteyden saamiseksi sekä etätahtumissa että kasvokkaisilla vierailuilla. Olennaista on myös suunnitella aloiteprosessi ja vaikutusten seuranta siten, että oman toiminnan seuraukset tulevat näkyviksi. Koulujen aikataulujen ollessa haastavia voi myös pohtia, miten nuorten omaehtoista seuranta ja toiminnan tuloksien selvittämistä voidaan tukea – tässä aktiiviseksi kansalaiseksi kasvaminen ja motivaation kehittyminen on keskeistä. Kokeilussa aloitettu laajentuminen nuorisotyön ja alueellisen osallisuustyön konteksteihin osoitti, että työpajojen menetelmillä voidaan käsitellä koulukontekstin ulkopuolella vaikuttamista myös vapaamuotoisemmin esimerkiksi nuorisotaloilla. Työpajojen havainnointi osoitti myös, että osavalla ja keskusteluihin tietoja ja ajankohtaisia teemoja tuovalla ohjaajalla on keskeinen osa demokratiataitojen ja -tietojen kehittämisessä. Näin ollen opettajien ja muiden ohjaajien kouluttaminen on olennainen osa hankkeen toiminnan jalkauttamista – tähän on jo ryhdytty koulutusten ja oppimateriaalin julkaisemisen avulla. Toiminnan kehittämisessä moniammatillinen yhteistyö ja menetelmien kehittäminen edelleen koulujen ja vaikkapa nuorisotalojen arjessa on tärkeää. Tutkimuksen tulokset osoittavat myös, miten haastavaa koulujen arkeen on tuoda uudenlaisia, prosessimaista toimintaa edellyttäviä menetelmiä – tässä uusien toimintamallien luominen saattaa vaatia laajempaa institutionaalista muutosta. Tärkeä toiminnan kehittämisessä on, että jokin taho on vastuussa toiminnan jatkuvuudesta ja myös menetelmien ja sisältöjen päivittämisestä.

Yksi kehittämisen osa-alue on päätöksentekojärjestelmän ja kunnallisten toimijoiden kehittäminen siten, että nuorten vaikuttaminen on mahdollista. Erityisesti Nuorten poliittikoulun toiminta haastaa olemassa olevia, hitaitakin päätöksenteon prosesseja: jos Nuorten poliittikoulun menetelmät leviävät ja nuoret ryhtyvät laatimaan aloitteita, voidaan kysyä, onko vastaanottajilla mahdollisuutta ottaa niitä vastaan ja reagoida. Haasteena on kehittää vuorovaikutteisia prosesseja, joissa nuori tulee kuulluksi ja näkee toimintansa seuraukset, mutta toisaalta myös osaltaan oppii päätöksenteon monimutkaisuuden ja eri toimijoiden roolin prosesseissa. Tutkimustuloksissa korostui se, että nuorilla oli kouluissaan ja lähialueillaan muutosta kaipaavia asioita, joihin oli pyritty vaikuttamaan, ja joista ei tiedetty, miksi asiat edelleen olivat ennallaan. Tiedon saaminen meneillään olevista muutosprosesseista, ajankohtaisista keskusteluista ja muutosten esteistä olisi tärkeää vaikuttamisenhalun kehittämisessä. Keskustelun ja tiedon jakamisen paikkoja nuorten ja aikuisten toimijoiden välille olisikin tärkeä edelleen kehittää. Myös keskusteluyhteys päättäjien ja Nuorten poliittikoulun menetelmiä käyttävien tahojen, kuten koulujen ja nuorisotyön välillä on tärkeä säilyttää.

Tärkeä on myös huomioida, miten osallisuutta voidaan entisestään kehittää ja rakentaa kussakin yhteisössä – vuorovaikutustaitojen ja toisen näkökulmien vakavasti ottaminen on yksi merkittävä kehittämiskohde, jonka avulla työpaja-

työskentely voi yhdistyä laajempiin koulun ilmapiiriä, hyvinvointia ja turvallisuutta kehittäviin teemoihin. Olennaista on pitää mukana ajatus osallisuudesta osallistumisena yhteisen ympäristön kehittämiseen yksilön kannalta merkityksellisellä tavalla. Tuomalla esiin vaikuttamisen ja päätöksenteon yhteisöllisyyttä yksilön vastuu ja vaikutus oman yhteisön kehittämiseen korostuvat. Osallisuus kytkeytyykin näin erilaisiin eettisiin lähtökohtiin, joiden avulla osallisena oleminen voidaan nähdä vastuullisuutena ja yhteisöä rakentavana voimana. Näihin teemoihin Nuorten politiikkakoulussa pystyttiin tarttumaan erityisesti keskustelujen kautta – tavoitteeseen pääsemiseen menetelmiä voidaan vielä kehittää mm. tiedon arvioinnin ja etiikan näkökulmista. Tämä voi edellyttää tarkempaa ja avoimempaa keskustelua politiikasta ja ajankohtaisista suomalaisista teemoista.

6. Lähdekirjallisuus

Alanko, A. (2013). Osallisuusryhmä demokratiakasvatuksen tilana - tapaustutkimus lasten ja nuorten osallisuusryhmi-
en toiminnasta Oulussa. Juvenes Print, Tampere.

Blandford, A., Dominique Taylor, D., Smit, M. (2015). Examining the role of information in the civic engagement of youth. In Proceedings of the 78th ASIS&T Annual Meeting: Information Science with Impact: Research in and for the Community (ASIST '15). American Society for Information Science, USA, Article 21, 1–9.

Dreier, O. (2011). Personality and the conduct of everyday life. *Nordic Psychology*, 63(2), 4–23.

Gadamer, H.-G. (2004). *Truth and Method*. Continuum: London/New York.

Geissel, B. (2012). Democratic Innovations Theoretical and Empirical Challenges of Evaluation, in Geissel, Brigitte and Newton, Kenneth (eds.), 2012, *Evaluating Democratic Innovations Curing the Democratic Malaise?* Routledge, 209-214.

Hart, R. (1997). *Children's participation. The theory and practice of involving young citizens in community development and environmental care*. Unicef, Earthscan Publications Ltd, London.

Kiilakoski, T. (2007). Johdanto: Lapset ja nuoret kuntalaisina. Teoksessa Gretschel A. & Kiilakoski T. (toim.): *Lasten ja nuorten kunta (8–23)*. Hakapaino Oy, Helsinki.

Kiilakoski T., Gretschel A. & Nivala E. (2012). Osallisuus, kansalaisuus, hyvinvointi. Teoksessa Gretschel A. & Kiilakoski T.: *Demokratiaoppitunti, lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa (9–33)*. Nuorisotutkimusverkosto, Helsinki.

Lepola, O. & Kokko, V. (2015). Nuoret poliittisina toimijoina – äänestäminen ei riitä. *Näkökulma*, no 5. Nuorisotutkimus-
seura ry. Nuorisotutkimusverkosto.

Pajulammi, H. (2014). *Lapsi, oikeus ja osallisuus*. Talentum, Helsinki.

Rytioja, A. & Kallio, K. P. (2018). Opittua käsitteistöä vai koettua yhteiskunnallisuutta?: pohdintoja nuorten kansalaisu-
desta politiikkakyselyjen valossa. *Sociologia*, 55(1), 6-27.

Smith, G. (2009). *Democratic Innovations: Designing Institutions for Citizens Participation*, Cambridge University Press.

Suorsa, A. & Huotari, M.-L. (2014). Knowledge creation and the concept of human being - a phenomenological ap-
proach. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 65(5), 1042-1057.

Tsoukas, H. (2009). A Dialogical Approach to the Creation of New Knowledge in Organizations. *Organization Science*
20(6): 941–957.

Vygotsky, L. (1978). *Mind in Society*. Harvard University Press.